МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди
22
НОЯБРЬ
1959 шу
№ 94 (2406)
Мах 20 кап.

РЕСПУБЛИКЕРЧА ХЬЕХАРХОЙ II-гIа СЪЕЗД

СЕЛХАН ГРОЗНЕРЧА ПИОНЕРИЙ ДВОРЕЦЕ РЕСПУБЛИКЕРЧА ХЬЕХАРХОЙ ШОЛЛАГIА СЪЕЗД ХИЛАР. СЪЕЗДЕ ДИЙЦАР КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕЧА ХАНАРЧА ШКОЛАХИ ХЬЕХАРХОЙ ДЕКХАРЕХИ ДОЛА ДОШ. ЧIОАГГIА ТЕРКО ТIАЯХИЙТА ДИЙЦАР СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТАША СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТО ТIАИЙЦАЧА ЗАКОНО МАЯХХАРА ШКОЛАШ ЭРГАЯХАР БАХЬАН ДОЛАШ ШКОЛАЙ БОЛХ ТОАБЕННА ХИЛАРАХ А ЦУ ДАЬКЪЕ ШОАШ IОАЯЬЧА ЦХЬАЙОЛЧА ОПЫТАХ А.
ХАЛКЪА ДЕШАР ЭРГАДОАККХИЛГА ХАЛА А ЧОАЛХАНЕ А ГIУЛАКХ ДА. БАКЪДА ХIАЬТА А ЦХЬАЙОЛЧА ШКОЛАША ДИКА ХЬОКХАМАШ ДОЛАШ ДIАБОЛАБАЬБ ИЗ ЛОАРХIАМЕ БОЛХ.
ДИЙЦАЧА ДЕШАХ ШЕРРА РЕШЕНИ А ТIАИЙЦАР ЕРРИГРОССИЙСКИ ХЬЕХАРХОЙ СЪЕЗДЕ БАХИЙТА ДЕЛЕГАТАШ А ХЕРЖАР, РЕСПУБЛИКА БЕРРИГАЧА ХЬЕХАРХОШКА КХАЙКАРАЛ А ДИР, ССКП ЦК-АГА МОАРШАЛ А ДАХЬИЙТАР СЪЕЗДО.

БОКЪОНЦА ШИЙ ЛОIАМАХ ДОЛА, ХАЛКЪА КЕПАЙОАЗУВ

Вай мехка общественно - политически вахара юкъе доккха хIама да укх денношка Москве хинна советски журналистий Ерригсоюзни хьалхара съезд. Советски пресса партийностахи массовостахи йола ленински традицеш дIахо йодача хана а дегIакхувла уйла йолаш чакхъяьлар съезд, цо хьахьекхар шоай хьамсарча Коммунистически парте шоашта тела заданеш кхоачашъе а коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама сийлахь-доккхача гIулакха шоай деррига низаш дIадала а советски журналисташ кийча хилар.

ССКП Центральни Комитето моаршал луш журналистий съездага дахьийтача каьхато, Кремле советски журналисташ тIаийцача новкъоста Н. С. Хрущева даьча къамаьло дегаш гIоздаьхад кепайоазонца болх беш мел волча болхлочун, миллионаш болча цун активистий — болхлойи юрташкарчеи корреспондентий, из дешаш барий.

Парте Центральни Комитето съездага ше дахьийтача моаршала письмо тIа белгалдаьккхад советски кепайоазон лоархIам лакхбенна хилар вай журналистий къахьегама сий деш а из лоархIаш а ше хилар. Халкъа вахарах дIакъаста йиш йоаца дакъа хиннад вайцига кепайоазонах, хIаьта советски журналистиках — партийнии общественнии балха лоархIамегIа дола дакъа хиннад.

Парте чIоагIа мах бу коммунистически общество хьалъеча исторически гIулакха, керда саг хьалкхевара, дерригача дунен тIа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсама боккхача лоархIаме болча советски журналистий — газетийи, журналийи, радиои, телевиденеи, издательствайи, информаце органийи болхлой — даькъалерча къахьегама. Журналисташ «вай парте тешаме гIончаш хинна а ца Iеш, мадарра аьлча цун аьтта оагIув — цун сийлахь-доккхача гIулакха тIехьара денал дола кIантий ба, — йоах новкъоста Н. С. Хрущева. — ХIана да шо аьтта оагIув? Да, шо массаза а партена уллув долаш. МоллагIа тайпа а решени наха дIайовзийта а чакхъяккха а еза моттиг ма хилинге а, тхо шуга кхайк, хIаьта оаш, эггара тешамегIа дола гIончаш шоаш хиларах тарра, парте решени хьал а ийце вай дукхача халкъага дIакхоачийт из».

Партеи цун ленински Центральни Комитетои бокъонца довзийт вай кепайоазонна а берригача цун болхлошта а шерра коммунистически общество хьалъе йолаеннача хана советски халкъо кхоачашде дезаш дола керда декхараш.

ССКП исторически XXI-гIча съездо белгалдаь укх ворхI шера экономика даькъе а политика даькъе а, идеологе даькъе а, дунен халкъашта юкъерча гIулакхий даькъе а кхоачашде дезаш дола керттера декхараш. Съездо оттадаь декхараш толаме кхоачашдеш латт. Дика дIайолаьяй мехко семилетка. Советски халкъ хьинаре къахьегаш да ший Даьхен хIамаш хьаеш дола низаш масса оагIорахьара дегIадоаладар духьа, коммунизма материально-технически база хьаяра а капиталистически мехкашца лаьцача машареча экономически яхье СССР котъялга Iалашдара а гIулакха лоархIамегIа бола гIа баккха йиш хургйолча тайпара производство дегIайоалаяр духьа.

ТIа-тIа дукхагIа коммунизма гарга гIертача боламо лерхI хIамаш хьаеш дола низаш лакхача боарамга кхоачадаь а экономика чIоагIа дегIайоалаяь а ца Iеш, къаьнача замах юхедиса гIулакхаш доахкаш воаца, коммунистически Iаьдалах къахьегам лоархIаш вола керда саг хьалкхеве а. Тахание а кхетаве веза вай тIайоагIача замалахь хургвола саг, коммунистически Iаьдалах болх бе Iомабе беза нах. Циггара гуш да хIанзарча хьалашка идеологически балха лоархIам, кепайоазон лоархIам, адамашта идеологически хьехам балара гIулакха эггара чIоагIагIа дола герз из хиларах тарра, чIоагIа лакхлуш болга.

Советски кепайоазув, йоах журналистий съездага ССКП ЦК дахьийтача моаршала письмо тIа,—бокъонца шийи лоIамах дола, халкъа кепайоазув да. Овлангара денз буржуазни кепайоазонал из эргаш хилар из да. Марксистско-ленински идея лакха лелаеш, партийни никъ чакхбоахаш, бакъдолчоа тIехьа долаш, революционни денал дола гIулакхаш доахкаш, идея нийса ца лелаерашца а ревизионизмаца а машар боацаш хилар бахьан долаш къахьегамхошта дагахь дукха деза вай кепайоазув.

Буржуазе идейни хуллаш фуннагIа даь а къайладахьа гIерт эксплуататорски классай герз а хинна латтача капиталистически пресса бокъонца дола сибат, классашца а партешца а гIулакх доацачох кеп увттаю цун. Цхьабакъда, буржуазни кепайоазув партел доацаш хилар говза дIахьулаяь харцо мара кхы хIама дац.

Капиталистически кепайоазув шийи лоIамах хилар миштад аьлча, В. И. Ленина яьххача тайпара цун 99 процент финансови магнаташа ийца хилар да. БIаьхийча наха рузкъа лоадараи, къахьегамхой Iехадараи гувлабараи лела а даьд лела а ду капитализмо газеташ. Алхха социализмо мара хилийтац кепайоазув бокъонца ахчан гале доалах мукъа а цох тийша доацаш а, социализм йолча хьалашка мара бокъонца общественноста мукъах дац кепайоазув.

Коммунистически парте къахьегар бахьан долаш вайцига вIашагIдеххад адамий сакхетам лакхбара а коммунистически Iаьдалах дахеи шоай боахам хьалбеи уж Iомадара а доккха новкъостал деш дола керда тайпа газеташ. Вай газеташ массаза а массадолча хIаманна а Коммунистически парте хьехача новкъа долх, халкъа хьашташ кхоачашдеш йола парти из хиларах, уж халкъагахьа эза хинна ца Iеш, цо ше дакъа а лоацаш хьадеш да.

Советски строй йолча хьалашка газеташ, журналаш, книжкаш арахецаш дар халкъ ше да, къахьегамхой тайп-тайпарча общественни организацешка гIолла. Цунца къоасталуш я вайи буржуазнии газеташта юкъера керттера башхало. Вай газетии журналии керттера тема я наха хьегаш дола къа, коммунистически общество хьалъяр духьа цар лоаттабу къовсам. Коммунизм хьалъярах а коммунистически уйланца нах хьалкхебарах а, турпалерча къахьегамах а, кIоаргача сакхетамах а йола темаш — вай кепайоазон керттера темаш я.

Шоай махулла Коммунистически парте теории политикеи наха дIайовзийташ, ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама хадданза нах оарцагI боахаш да советски газеташи журналаши. Ше дешаш долча шийи халкъа — шийна хьехам телаш волча шийи доттагIчун хьаштаца айхха дувзаденна да вай кепайоазув. Вахара гарга хилар, адамашцара бувзам чIоагIа хилар вай газетий йохаргIоаца лард я. МоллагIа а адамий болам, лоархIамера гIулакх сихха наха дIадовз кепайоазонга гIолла.

ХIанз, ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяр духьа дерригача халкъо лаьца яхь тIехь-тIехьа шерагIа яржаш латтача хьалашка, балхаш вIаштIехьдахара бола газетий лоархIам кхы а дукхагIа лакхлу. Советски журналисташта дагадоагIа гуччахьарча, бакъдолча хIамашца а масса тайпарча вахара гIулакхашца а нах хьалхебелга пресса керттера декхар да аьнна, Ленина даь васкет. ТIеххьарча хана из къаьгга хьахьокх Гагановна Валентинай патриотически болам берригача мехка дIабоаржабаьр газеташ хиларо.

«Заря Востока» «Коммунисти» яхача газеташа чIоагIа хьаллаьцар экономе чотах республикански семилетка фонд вIашагIйолла йолаеннача Гурзерча хьалха латтача предприятей коллективаша дIадоладаь гIулакх. Технически прогресс ярах долча керттерча деша — областа предприятешкарча производственни процессашта комплексни механизации автоматизации яра хетаяь, 20 эзар гаргга саг юкъе а волаш рабкоровски рейд йир «Социалистически Донбасс» яхача газето. Хьажкlашта комплексни обработка ярах йола шозза Социалистически Къахьегама Турпал волча кировоградски механизатора Гиталов Александра бригада опыт кхае йоаржаелга вIаштIехьдаьккхар а йовзийтар а «Советская Кубань яха газет дар.

Уж тайпа моттигаш дукха а я, вай дукхагIа долча газетий балхаш тIа нийслургъя уж. Шеко йоацаш да вай кепайоазон толамаш. ХIаьта а советски журналисташ сонта ца балийта а царга шоаех доккхал ца дайта а гIерт парти, цо нийсача наькъаца дIахойт газетий балха юкъе хIанз а дукха кхоачамбоацараш а безаме доацараш а хилар, коммунизм хьалъяра гIулакха лоархIам болаш дола хIамаш цар юкъ-юкъе теркал ца деш дуташ хилар, вай дуккхача журналисташта професcиональни говзал эшаш хилар.

ХIара редакционни коллективо, хIара журналисто цунах шоашта практически кхетам эца беза, газет сих ца луш, хьалхагIе а уйла а яь кийчъяьча планах а сакхетамца а де деза. Темаш хержа харал совгIа, газета еррига материалаш чулоацам дика болаши сакъердамеи хилийтар духьа опыт йолаш бола автораш, гIулакх довзаш бола нах харжа а ха деза редакторашеи журналисташтеи.

Дунен тIа мел долчарел бакъдолаш а идея чIоагIагIа йолаш а хила а хиннад, да а да, хург а да советски кепайоазув. Парте тIахьех журналисташ вай кепайоазув эггара чIоагIагIа, эггара денал долашагIа дола кепайоазув хилийтар духьа дIахо йодача хана а кIаьд ца луш къахьегара.

Шоай низ ца кхобеш халкъа ираз бахьан долаш болх а беш, пероца къахьегаш мел болча наьха цIерах Ерригсоюзни журналистий хьалхарча съездо парте Центральни Комитета дош деннад, парте тешаме гIончаш ба аьнна шоаех тилла йоккха цIи советски журналисташа сийленца лелаергхиларах, советски кепайоазон партийностах а массовостах а йола ленински традицеш дIахо йодача хана а чакхйоахаши йоаржаеши лелаергхиларах, коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама сийлахь-доккхача гIулакха шоай деррига низаш дIалургхиларах.

Даькъала хилда журналистий Союзо—советски интеллигенце кердача творчески организаце — коммунизм котъяккхар духьа хьегаш дола къа.

(19-гIча ноябрерча «Правда» передовая)

М. И. Калинин ваь ди деэдарах

Советски халкъо дезду Михаил Иванович Калинин ваь ди. 19 ноябре, Коммунистически парте а Советски паччахьалкхен а воккха деятел ваь 84 шу дузача дийнахьа, бIаьш москвичаш хилар М. И. Калинина цIерагIа йолча Паччахьалкхен музее.

Цу денна хетаяь йолча Iиламхой совета музее йоккхача заседане баьхкар къаьна большевикаш, Михаила Ивановича гаргара нах, цунна юххера доттагIий, столица предприятей болхлой, историкаш. М. И. Калинанца болх беш хинна СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела приемнера болхлой.

Заседане хиннараша ладийгIар 1913—1916 шерашка «Айваз» яхача заводе М. И. Калинина даьча революционни балхахи граждански тIом хиннача хана Малхбузен фронте из ваха хиларахи долча хоамашка, иштта ладийгIар цар Москве (1923 шу) хинна хьалхара юрта боахама выставка кийчъеча а болх беча хана а цо лелаьдаьча гIулакхашка.

* * *

19 ноябре къаьнарча большевикий группа яха хиннай М. И. Калинин дIавелла воаллача кремлерча ЦIеча майдан тIа. Воккхача революционера, цIи хезача социалистически паччахьалкхе хьалъерхочун боарза тIа веноки зизаши дехкад.

(ТАСС).

Эггара чIоагIагIа а эггара денал долашагIа а хила деза советски кепайоазув!

1959 шера 14 ноябре Кремле советски журналисташ тIаийцача хана Н. С. Хрущева даь къамаьл

Дукха деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето советски журналистий Ерригсоюзни хьалхарча съездага дайтача моаршал тIа белгалдаьд вай журналистий къахьегам безаш а лоархIаш а ше хилар. Бакъдар аьлча, цунца хадийта мегаргдолаш дар са къамаьл: массанена хезад, массане дийшад парте Центральни Комитета моаршал. Бакъда сайна къамаьл де дош даларца цIаьхха а безам ба са Центральни Комитета цIерах, съезда болх толамца чакхбаккхарца, советски журналистий союз вIашагIйолларца шуга моаршал дала. (ЧIоагГIа тIоараш тох). Иштта моаршал дала безам ба са шуга, журналистий Союза правленин кхыйола хьалхле лелаю органаши харжарца а. Нагахьа санна,— съезд йисте а яьннай, хIанз къахьега цоладала деза, аз оале,— дIаяхача хана цхьаккха хIама ца деш а лийнна хIанз къахьега цолалуш санна кхетадергда из. Из бакъдолчунца цхьаккха бувзам болаш хургдац, хIана аьлча съезд хилалехьа а съезде а журналисташа дика болх баьб.

Новкъостий! Ленина вIашагIъеллача коммунистий парте хьабенар сийлахь-боккха никъ ба, хIаьта вахарчухь, бIаргаш дайначоа а бIаргагуш бола дика болх баьб цо. Вай партеи, советски халкъои даьхача толамаша гIадбитаб берригаш а, коммунисташ хинна ца Iеш, дунен тIа мел бола прогрессивни нах а, аз-м аргдар иштта вахар дилла, цу вахарчухь хIаравар бокъонца вола саг а волаш, цIиймергашта ца хьегаш, шийна, обществона къахьегаргдолаш вахар дилла гIерташ бола берригa нах а. Цу тайпара вахар диллара лоаттабеча къовсаме хьокхам луш да вай парте гIулакхаш, вай болхлойи, ахархойи, интеллигенцеи къахьегам. Парте хьалхленца вай халкъо лаьттан тIа мел дола адам цецIоаккхаш, цIиймергаш корзагIа боахаш дола толамаш даьхад. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Вай социалистически мехка чIоагIа дика дIанийсбаьб къахьегам. Ший участке хIаране сийленца кхоачашду ший декхар. Iурра денз сарралца къа а хьегаш, бIарчча гIишлош хьал а еш тIаккха уж мезак хьалъюзача нокхарий мозашта тарра, вай наха а, миччахьа цар болх бой а, нагахьа санна цIена къахьегаш хуле шоай гIулакхаш дика кхоачашду. Из бахьан долаш Советски саго социалистически хьисапе хьалъяь Iалальмате дика гIишло я вай, хIаьта толамца коммунизм хьалъеш а доахк вай. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Новкъостий! ХIанз къаьстта чIоагIа дегIайоагIа Советски Союз а кхыдола социалистически мехкаш а. Пирсаш хьалдеча дакъа лоацаш дола вай а, кхыметтел цкъаза тамаш еш хул — гонахьа дIахьежача хеталу, мичара ух яр деррига а, мичара гучаювл укх тайпара йоккхий торонаш аьнна! Iелац со шуга дIа ца аьлча Рязанерча къахьегамхоша даьхача толамаша се цецваккхар. Цу, хьалха дIаяхача хана экономически тIехьайиса хиннача, областо декхар тIаийцад цхьан шера цул хьалхарча шерарчул 3,8-ззеи дукхагIа дулх даккха. Бегаш бий—цхьан шера 3,8-ззеи дукхагIа, яхилга! Уж цифраш хьа а аьнна, цхьан хана цидаташа санна, шоаш деннача дешах бовда а мегаргма бий. (Зале белалу). Бакъда рязанцаш цхьаннахьа бовда кийчлуш бац. Цар дош деннад, толамца из кхоачашдеш а ба. Из Iалальмате дика гIулакх да! (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Рязанцаша хIанззехьа а доагIачa тайпара шоай сий даьккхад, шоаш тIаийца декхараш кхоачашдеш хиларах. Рязане хинна Iац цу тайпара гIулакхаш! Хьажал шо кхыча республикашкеи областашкеи а. Вай мехка массанахьа а корадоагIа наха моллагIа а тамашийна хIама, шоай къахьегама коталонаш йоах, коммунизм хьалъяра шоашкара доагIар ду. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Новкъостий! ХIанз дунен халкъашта юкъера тоалуш доагIа гIулакхаш, хьагучох, дIахо йодача хана кхы а тоалуш дIагIоргда. Малхбузехьа цхьабараша йоах, Советски Союзо ший политика хийцай, цудухьа вайца къамаьл де аттагIа да. Из бакъдац. Вай коммунисташ долаш даьд, коммунисташ долаш дахаш да, доврг а дац, коммунисташ долаш хьалхашкахьа дIа а гIоргда! (ЧIоагГIо тIоараш тох. ЦIогIарч дет: «Сийле хийла коммунисташта!» «Ура вай партена!»).

Советски Союзо вIаши машаре дахара лозунг хIанз мара кхайкадаьдац яхаш дувц. Из а бакъ доацилга ховш ма дий. Из лозунг кхайкадаьр Ленин ва. ХIаьта вай доккхал деш а да — коммунизма баьччо, сийлахь-воккхача Ленина из лозунг кхайкадарах! (ЧIоагГIа тIоараш тох). ВIаши машаре дахара лозунг 42 шера цхьабараш кхетаде лоаш хиннабац, хIаьта хIанз буржуазни политикаш а из кхетаде баьннаб. Уж хьаькIалчу болар да из. Вай доккхал деш да, из лозунг хьалхара кхайкадаьча Ленина вайна хьийххача тайпара из гIулакх леладеш вай хьадаьхка хиларах а хIанз дIахьош хиларах а. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

ХIана кхаьчаб буржуазни политикаш вIаши машаре дахара идеяшта мукIарло де дезача. Кхетам вахаро лу, яхаш дувц. Цхьабараша цунца тар а деш оал: «Еттаро лу кхетам», аьле. Аз-м аргдар из а вож а нийса да, аьнна. (Бела а къежаш дIа-юха хьувш бар зале. ТIоараш тох). Цох фу хул аьлча, цхьабарашта «вахаро» лу кхетам, шоллагIбарашта «еттаро» лу. Юххера а вIаши машаре даханза даргдоацаш хилара мукIарло де болабеннаб уж. (ТIоараш тох). Мича тIоргда капиталистий мехкаш? Вай дIахо гатта беннабар уж. Тотталургдий вай дIахо! Воаш дахачара даха безам болаш дац вай, цхьан метте даха Iема да вай. Уж дIататта а гIертац вай. Сенна эш из? Цига а ма бахий нах.

Капиталистий мехкашкарча къахьегача наха а эш, из бахьан долаш вай низ ца кхобеш, дола машари дика вахари. Капиталистий мехкашкара нах вай моастагIий бац, доттагIий ба! Кхыча тайпара да, цхьадолча мехкашта керте латтача империалистий гIозарий гIулакхаш. Ховш ма дий, новкъостий, калшеш йоаяр духьа цIа лотаде ца дезилга, империалисташта духьал къовсам лоаттабар духьа, капиталистий мехкашка бахача къахьегача нахаца тIом лоаттабе ца безилга. Вай, марксисташ, масса хана а хиннад мохк дIалувцара тIемашта духьал, масса хана. Бакъда коммунисташ тIемаех кхераш хиннабац, нагахьа санна бIаьхий барий классаша халкъашца тIом хьоабича коммунисташ цу тIема духьал а баьле, бIаьхий барий классашта духьал, болхлой класса хьашташ, къахьегача наьха хьашташ кхоачашдара, из юха берзабе гIерташ хиннаб. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

ХIанз мара хьаькъал чу хIанз баьхкабац нажах цергаш хьекхараш, хIанз мара хIана кхетадаьдац цар из. ТIадамо кхера боаттIаьу, хIаьта бакъдолчо кхера а аьшка дохаду! Вай ленински бакъдолчо, вайна духьал хиннача социалистически строй хилара мукIарло де ца тигача цу керттах гIор йоаллачар чIоагIало йохаю. Империалистий гIозарий хьашташ кхоачашдара чIоагIа лаьтта, веннача господин Даллесах ала деза, из а кхыметтел шийи вахара тIеххьарча деношка кхыча тайпара къамаьлаш де ваьнна хилар.

Новкъостий! Бакъдар аьлча сона хала да малагIча журналистий статьяш айса дукхагIа еш ала: вай советски барий е советски боацарий. Сона хетаргахьа буржуазни журналисташа яздаьраш дукхагIа дешаш хургда аз. Шо эгIаз ма гIолаш, из са а шун а хьашташта дикагI ма дий. (Бела а къежаш дIа-юха хьув зале). Вайна дика довза деза капиталистически мехкашкара гIулакхаш, ха деза Советски Союзах цига фу дувц а фу язду а. Фуд хIанз капиталистически мехкаш корзагIдаьхар? ХIанз цига а цхьанне а яхац вай ворхI шера план кхоачашхургьяц. ХIанз капиталисташа а мукIарло ду из кхоачашхургхиларах. Из да уж корзагIбаьхар. Вай дог тийша да ворхI шера план кхоачашъяь ца Iеш тIеххоачаш а ергхиларах. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Шоай толамаш дерригача дунен тIа дIадовзийта болча вай болхлошеи, колхозникашеи, Iилманхошеи, инженерашеи, техникашеи капиталистий мехкашта керте латта гIозараш вай толамашта а вIаши машаре даханза даргдоацаш хилара а мукIарло данза баргбоацача кхоачабаьб. ХIанз массанена а гуш да дунен тIа капиталистически мехкаш а сихха дегIадоагIаш социалистически мехкаш а хилар. Из бокъонца дола бакъдар да, из харцде йиш яц цхьанне а. Ленина яьхад: дIагIоргда латт-ткъо шераш, тIаккха вай цIаккха а эшаргдоацаш чIоагIлургда. 42 шу даьккхад вай, вешта аьлча ткъо-ткъо шозза, хIаьта хургдар ховш хиннача Ленина аьннар бакъдолга дIа а хьекхад вай!

Новкъостий! Вай доккхал деш да сийлахь-воккхача вай Ленинах, ленинизмах, Советски халкъа къахьегамца даьхача вай толамех. ХIанз социализма низаш лаьттан тIа чIоагIденнад цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа а дохоргдоацаш а. Массанахьа а деррига а герз дIадаккхара план кхайкаьяь Советски Союзо. ЦIенача уйлаца герз дIадаккхара тIехьа хила кийча да вай. Цхьабакъда, империалисташа кхетадолда, тIема е экономически политически гIулакхашта вай мела долаш из кхайкаяь ца хилар. Цу гIулакха вай тIехьа да лаьттан тIа машар хилийта а чIоагIбе а де мел дезар де декхарийла хилар кхетадар бахьан долаш, дерригача халкъашта тIемаша зулам дахьаш хилар кхетадар бахьан долаш. Вай халкъа а дерригача халкъашта а машар хилар деза вайна. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Нагахьа санна вай экономически торонех, Советски паччахьалкхен оборона низах аьлча, белгалде деза, укх шера Советски Эскаро эггара чIоагIагIа бола, бохоргбоаца низ Iоабаь бале а укх шера эггара лоацагIа йола тIема парад яь хилар. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Массехк шу хьалха, айса къамаьл деча хана аз аьлар, тха мехка межконтинентальни баллистически ракета яьй, аьнна. Цу хана капиталистически мехкашкара дуккхача деятелаша йоахар, хетаргахьа шоаш хестабу Хрущева. ТIехьагIа, вай из ракета хьае йолаяьча хана аз аьлар, ракета арахеца йоланеннай. Уж юха а болабеннабар, из бакъхила йиш йолаш а дац, Хрущева юха а шоаш хестабу, яха.

А. И. Микоян. Царга а хестабайта шоаш!

Н. С. Хрущев. Хестабайта-м мегаргба, цхьабакъда, хестадеш дола хIама дерригача дуненна гург а долаш хестаде деза. Вай чIоагIа «хоастаделар»: дерригача дуненна дайра вай ракета Бетта тIа а яха цу тIа сецалга. (ЧIоагГIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Из дац доккхалаш дувцилга. Из да бакъдар. Сона хетаргахьа, деза новкъостий, президиума членаш, аз къайлагIара хIама тучадоаккхаргдац, — цу тIа а аз яхар бакъахьа кхетадича дика хет сона цхьаккха а кхераве гIертац вай, цхьабакъда, бакъдар дIаала-м деза: хIанз вайга хьаIайнай ракеташи, атомнии водороднии бомбаши, нагахь санна вайгIа лате вай моастагI хила безам мел бар дунен тIара дIаваккхала дукха. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Цхьан заводе дахача хана тхо хьажар болхлошеи, инженерашеи, Iилмахошеи ракеташ мишта ю. Цу балхага хьежаш хилча шин тайпара йола вIашдухьалара уйлаш дагайох: укхаза кийчду эггара чIоагIагIа Iоажал тIаяхьаш, эггара дукхагIа нах боабеш дола герз, хIаьта вокха оагIорахьа из вайга хиларах доаккхал а дулу. Ала тарлургда, фуд из Хрущева леладер машара тIехьа къамаьлаш ду, Ленински совгIат ийцад халкъашта юкъера машар чIоагIбарах, хIаьта ше нах боабеш долча герзах доаккхал деш лел. Аз цунагIа доаккхал ду дунен тIа эггара чIоагIагIа машар безача паччахьалкхен кара, Коммунистически парте, вай халкъа кара из хилар бахьан долаш. ТIом хьоабе безам болчунна духьалара чIоагIа унзара герз да из. Машара хьакъехьа лоаттабеча къовсама чIоагIале а я из.

Вай политика — «низаца лелаеш йола» политика яц. Къамий ВIашагIкхийттача Организацей Генеральни Ассамблея сессе укх шера вай предложени еннай массане а деррига а герз дIадаккхара. Вай кийча да еррига ракеташ хила кховса. Цу тIа а аз аргда (доазол дехьа из хайча сона новкъа а дац): тхо хиннача заводе цхьан шера водородни заряд йола 250 ракета яьлар. Массаза а лелаеш йолча лелхача хIамай низаца лаьрхIача дуккха а миллионаш тоннаш хул из. Уйла ел оаш, нагахь санна иззала чIоагIа Iоажал тIаяхьа герз цхьан мехка эккхийте цу мехка хIама дусарг ца хилара.

Иззал чIоагIа низ бола герз долаш да вай Даьхе лораяра. Селла чIоагIа герз доллаше а вай ях: дунен тIа машар оттабара, тIехьален ираза, вай ханара а, хьатIа кхуврг-бола а нах сатийна бахара, царна вай тIом ца безаш хилар меттел, из лелабеш дола герз а ца эшаш дола хайтара деррига герз фордала кхосса кийча да тхо. Нагахь санна кхыдола мехкаш вайна тIехьа хуле, вай кийча да Iалальмате сиха из деррига герз дIадаккха. (ЧIоагГIа тIоараш тох).

Вай гIулакхаш толамца дIадолх. ДегIайоагIа вай экономика, чIоагIлуш латт Советски Союза низ. Иштта да вахар! Во вахар дац из, новкъостий! (Зале багIараш гIадбахаб. ЧIоагГIа тIоараш тох).

Вай чIоагIа раьза да кхыча мехкашцара вай гIулакхаш тоалуш хилара. Шоана дагадоагIа ер шу долалуча хана Великобритане премьер-министр г-н Макмиллан Советски Союзе вена хинна. Правительства керте латтача аз а, правительстверча са новкъосташа а хIанзара халкъашта юкъера гIулакхаш тоадалара г-н Макмилланца даь къамаьлаш чIоагIа пайдане хилар. Нагахь санна Английски паччахьалкхен деятелаша 1955 шера Женеве даь къамаьлаши — цу хана Макмиллан кхыча мехкашцарча гIулакхий министр вар, господин Иден премьер вар — е 1956 шера Лондоне тхо дахача хана цига даь къамаьлаши Москве даьчарца нийсдича, кхетадергда гIулакхаш дикка хувцаденнилга. Берригаш а машареи цхьанеи бахара оагIорахьа лел гIулакхаш.

США президентаца Эйзенхауэрца кхозза вIашагIкхийттад тхо. Из 1945 шера Москве веначa хана аз къамаьл данзар цунца. ХIаьта а 1955 шера Женеве г-н Даллесаца даь къамаьли, дукха ха йоаццаш Вашингтоне аз цунца даь къамаьли вIаший нийсдича ала дезаш да, цу хана денз дукха ха яьннаеце а, гIулакхаш дикагIча оагIорахьа тоаденнилга. Халкъашта юкъера кхоххам лаьтIбара шийна могар деш прези-

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

IАЬРЖАЧА ФОРДА ЙИСТЕ КЕРДА ЙИЛЛА ЛАЬРХIАЧА КУРОРТА ПРОЕКТ

МОСКВА. Кавказа Iаьржача форда йисте Пицукда яхача мыса районе кастта хьалъе йолаергйолаш я керда курорт. СССР гIишлойи архитектурай Академе член-корреспондент волча М. В. Посохина кулгал а деш, цу курорта проект кийчъяьй Моспроекта институтa № 9 йолча мастерской коллективо. Курорте хьалдергдолча дуккхача цIеношка хургья гостиницаш-пансионаташ, столовеш, кафеш, ресторанаш, тIехь тховнаш долаш а доацаш а долча кинотеатраштеи библиотека - читальненеи йола курортни зал. Цу тайппара хьалъергйолаш я 500 моттиг чуйола ВЦСПС туристски базеи автотуристашта пансионати.

Сборни железобетон юкъе а ухийташ дикагIа йолча балха методашца хьалъергья гIишлош. Железобетонни панелаш арахецаргйола завод хьалъеш латт Бзыбь яхача станце.

Сурта тIа: бIарччача шера болх бергболаш йолча гостиница-пансионата проект.

Н. Грановске сурт.
ТАСС фотохроника.

Эггара чIоагIагIа а эггара денал долашагIа а хила деза советски кепайоазув!

1959 шера 14 ноябре Кремле советски журналисташ тIаийцача хана Н. С. Хрущева даь къамаьл

(ДIахододар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

дент волга кхетадир оаха. Из чIоагIа дика да! Цхьабакъда, хIанзарчоа вайна хетар мара-м дац из, сага хетар массаза а бакъ хилац, цу юкъе объективни бахьанаш а хул. ХIаьта а вай тешаш да, юкъера гIулакхаш кастта тоалург хиларах.

Вашингтоне къамаьл деча хана г-н Эйзенхауэрга аз аьлар, цун положени са яр санна яц аьнна. Советски правительства сона тIадиллад, вай халкъа хетача тайпара, герз дIададаккхара, из кхы хьа ца дара а, хьадаьр дIададаккхара а сихха соглашенена кулг язде, аьнна. Президента а из дезаш санна хетт сона, цхьабакъда, из де цун вIаштIехьадалац, хIана аьлча, герз дIададаккхара духьал дола гIозараш хIанз а низ болаш да ВIашагIкхийттача Штаташка. Цу гIулаккхаца Iехадала йиш йолаш дац вай.

Селхан аз дийшад г-на Нельсона Рокфеллера къамаьл. Сона хьалхагIа Женеве а вайзавар из. Цунца цхьана Нью-Йорке юха а вIашагIкхийттадар тхо. Ше эггара тIехьа даьча къамаьлаца цо дувц вахар а, вийрза моттиг даькъая хилар а. Цигга гIолла гучадоал барометра стрелка юхаерзае гIерташ цхьадола гIозараш долга. Из стрелка йода халкъашта юкъера кхоххам лаьгIбара оагIорахьа, хIаьта «шийла тIом» хьаллоаттабераш гIерт из вокха оагIорахьа оза. Цхьабакъда, господа империалисташ, нагахь санна «шийлача тIема» оагIув хьаллаца шо гIерте Даллесса санна мара Рокфеллера а кIалхардоахаргдац шо. Шоай безам бале «шийла тIом» дIахо бахьа-м гIертаргда шо, цхьабакъда, халкъашта юкъера кхоххам лаьгIбара духьалбараш кхы а чIоагIагIа эшарца-м соцаргба из. **(ТIоараш тох).**

Кастта тхо гIоргда Франце, вIашагIкхетаргда президентаца де Голлаца. Цига дахара гIулакха бокккха лоархIам бу вай. Советски Союза правительствонна хетт Францеи вайи вIаши деш дола къамаьлаш кхетадергда, аьнна. Вайи цари наькъаш цхьаннахьа вIаший чоал доалаш дац. Советски Союза экономика мукъа я, кхыча мехкий рузкъех яха гIертац из, цудухьа вайи Францеи шоайла вIаши цатовр дуца цхьаккха бахьан а дац. Бакъдар аьлча Германе гIулакха тайп-тайпара позицеш я вайи Францеи, сона хетаргахьа дукхагIа долча даькъе форманна а я уж, хIана аьлча французашта а вайла дукхагIа безац германски реваншисташ. Президента де Голла кхетабу, германски реваншизм юхаоттаяро тIабахьаргбола кхерам. Цхьабакъда, дукха да германски гIулакх къоастадара хала дешаш, цар лоархIам бе беза вай. Сона хетаргахьа вайна пайдане хургда Франце гIолга, дикагIа дIаюха довзаргда. ДIахо йодача хана хургдар сенна дувцаргда. Эрсаша оалача тайпара — дIахо дахе гургда вайна хургдар.

Дика гIулакх дац хIанз г-на канцлера Аденауэра дагадехар. ТIеххьарча хана шозза даьча къамаьлашца цун цIи яьккхаяцар аз, журналисташа из белгал а даьккхар. Цхьабакъда, хIанз кхозлагIа къамаьл деш-м из хьоа ца вича Iе магац сона. **(Залера бараш раьза хинна дIаюха хьов).** Бонне аьннад Малхбузен Берлине шоаш радиостанци Iойилла дага ба аьнна. Из вай лоархI законах доаца гIулакх, провокаци санна. Хетаргахьа вай шоашта духьал даха гIерт Боннера реваншисташ. «Шийла тIом» юха хьоабе вай шоашта новкъостал делга дез царна. Фу дергда, господаш, нагахьа санна шо цу новкъа долхе кIоат чу леллаьрхаргда шо. ЦIаккха а тхона хийтта а дац, хета а хетац, е хетарг а дац. Малхбузен Берлин шун я аьнна. Цунах лиц ма лелаш, господаш бонски реваншисташ. **(ТIоараш тох).**

Правительствашта керте латтараш вIашагIкхийтача, цар къестадергдола хIамаш дувца безам бацар са, гIулакхаш кIоарг ца дар духьа. Цхьабакъда, со бехке вац цу гIулакха, кхыбараша дувцийт вайга из. Цу гIулакха вайна магац е мага безам а бац, нагахьа санна хьайна аьрда басилгах тIоара тохе аьтта басилг дIакIалъоттае яхачох тарра. Наьха оамалех леладергда вай гIулакхаш: нагахьа санна аьрда басилга вайна тIоара тохе, вай юха тохаргда кхы тIехьагIа иззамо хIама де дагадохаргдоацаш. **(ДIаьхдаь тIоараш тох).** Вайна бакъахьа хетар бонски реваншисташ шоай сухал лаьгI а бай, латари кIомали доацача нахах тарра хилча. Хьадувла, переговорашка дарга вай. Малхбузехьара Берлин, вайна ма харра, ФРГ кара яц, хIаьта из я Германски Демократически республика доазон тIа. **(ЧIоагIа тIоараш тох).**

Вайна дезар цу районе а дунен кхыча районашка а цхьаккха саг хьаькъалца доацача гIулакхашцеи соцамашцеи халкъашта юкъера гIулакхаш толхаде ца гIертар. Хьаькъалца доацача гIулакхаша халкъашта юкъера кхоххам кхы а дукхагIа чIоагIбар мара къовсам бола дешаш къоастадергдац.

Деза новкъостий журналисташ! Писателех оал вай парте новкъостий. Писателаш сона эгIаз ма гIолба, нагахь санна аз шу, журналисташ, парте новкъостий хинна ца Iеш, нийсса аьлча, вай парте уллув латташ бола новкъостий а цун сийлахь гIулакх кхоачашдара духьа хьинаре къовсам лоаттабеш бола тIемахой а ба оале. ХIанад шо уллувра новкъостий? ХIана аьлча, шо, бокккъонца, масса хана а партена уллув латт. МоллагIа а парте баь соцам дIабувца а чакхбаккха а безача хана оаха болх шоана тIабулл, оаш тешшаме из соцам наха юкъе а хьу, цох нах дIа а кхетабу **(ДIаьхдаь тIоараш тох).**

Хадданза нахацара бувзам лелабар — вай парте низ ба. Кепайоазон низ а цун сий а цо наха юкъе хьоча хьехамга хьежжа да. ХIаьта хьехам — из вай парте ленински политика, социализми коммунизми хьалъярах йола ленински идеяш. Из мухь атта ба дIабахьа, цун дозал дац. **(ЧIоаггIа тIоараш тох).**

В. А. Карпинский. Из мухь бокхача безамца дIакхухь оаха.

Н. С. Хрущев. Да а да из иштта, вай массане а дIахьу из мухь безамца. Цу мухьо дегIа хало яц, из мухь хо а лац, цо дог гIоздоаккх, дIа а вех, хьалхашкахьа дIа а кхувл. **(ЧIоаггIа тIоараш тох).**

Новкъостий! Оаш, журналисташа, геттара дика балхаш даьд. Шо сонта ма довлалаш. Шоаш хоастадаьчул тIехьагIа ма моттадда шоана оашош даьла модж лаьцай аьнна. **(Зале сакъердам боал).** Дукха да газетий балхаца кхоачамбоацараш. Цкъаза газет хьа а ийца, хьажа а хьеже додулл. Цул тIехьагIа дагадагIац цу газета тIа яздаьраш. Аз из дувц шо сонта ца довлийта. Газет хьаькъалца де а, хIаьта верстка еча денга ца а хьежадеш, хьалхехьа кийчде а деза. Бокъонца вола кулгалхо хьалхехьа а ха декхарийла ва малагIча номера малагIча тема заказ де деза. Из декхарийла ва тема леха ца Iеш, диачул тIехьагIа пIелгех мотт хьекха безам боагIаш дола чам бола даар кийчдераша санна, цу темаех хIамаш язъергйола мастераш лаха. **(ТIоараш тох).**

Цхьабакъда, вай кепайоазув боарам боацаш дегIаденад, дегIабаькхаб вай журналисташ а, из иштта дале а, доазув долаш дац журналистий дегIабахкара гIулакх. Цудухьа дIахо йодача хана къахьега а кхы а къахьега а, цIаькха а къахьега а деза, вай кепайоазув эггара низ болашагIа а эггара денал долашагIа а хургдолаш. Вай кепайоазув бакъ а идейни а хилар-м аз дувца а дувцац, хIана аьлча вай кепайоазув хила а хиннад, хIанз долаш а тIайоагIача хана хургдолаш а да дунен тIа эггара бакъ а идейни а дола кепайоазув. **(ЧIоагIа тIоараш тох).**

Малхбузе цхьабола нах хIанз а тIехьа Малхбузен мехкаштеи Малхбоален мехкаштеи, мукъа дуне аьнна цIи тиллача дунен мехкаштеи, аьшка пордувна тIехьашкарча мехкаштеи дуне декъарца морзо йолаш ба. Мукъа дуне яха цIи йоах цар капиталистически мехкех. Эхь довза деза ишттача наха! Царга ала йиш я, эхь дац шоана, капиталистически мехкаш мукъа мехкаш да цар яхача хана. Социалистически мехкаш, царна хетачох, уж мукъа мехкаш дац, хьажал, Франко Iаьдал капиталои феодалашеи оттаваьча къизача диктатора Iаьдал, цох оал цар мукъа мохк. Нагахь санна цох мукъале оале, ва даьла, тIаккха фу маIан да цар хьаькъалах, мукъале яхача деша?!

Цар-м иштта Малхбузен Германех а оал «мукъален мохк». Нагахь санна коммунисташка болх ца байтарах, прогрессивни организацеш Iотелаярах, реакцен а миллитаризма а моастагIийи машара доттагIийи баршта судаши таIазараши дарах мукъале оале, тIаккха мишта кхетаде деза-хьох, мукъале яц яха дош?

Цхьадолча капиталистически мехкашка мукъале яхача деша кхыметтел буржуазе деш хиннача маIан тIера а юхабаьннаб. ХIана? ХIана аьлча цхьацццабарашта хIанз кхоачам бац болхлой класса эксплуатаци елга дIахо дахьара «буржуазни мукъале» яхача деша тIа латта. Цудухьа цар хIанз шоай юхьмараш тIара пордув дIайоаккх, болхлой классаи къахьегамхоштеи духьалара шоай диктатура а ерзан йоах. Нагахь санна цу гIулакхех мукъале оале, тIаккха ала мегаргда, лораделахь тхо даьла цу «мукъален доттагIех», моастагIех-м тхоаш а лоралургдар тхо. **(Зале сакъердам боал).**

Вай чурча а арахьарча а гIулакхех къамаьл де безам ба са. Вай декхарийла да капиталистически мехкашца машаре даха, хIана аьлча хIара мехка политически общественнии строй хIара мехкарча наьха шоай, чура гIулакх да. Бакъда, вай цхьаккха хIама бIаргаго а, цхьаккха хIама ха а йиш йоацача, селлара лакхача карта сехьа дахац. Наьха гIулакхашта юкъе гIертац вай, бакъда массаза санна, къахьегача наха пайдана дош-м яхаргда. Вай хила а хиннад, хург а да капитала эксплуатацена духьала, шоай бокъо бахьан долаш болхлоша, берригача къахьегамхоша лоаттабу къовсам хьаллоацаш, бакъда вай гIийрта а дац, е гIертарг а дац кхыча паччахьалкхений чурча гIулакхашта юкъе. Пролетарски барт-цхьоагIо из вай а хIара хьаьнал къа мел хьегача сага а бокъо я. Капитала эксплуатацех мукъаваьннар хила йиш яц ший цхьан классах болча вежарий бахара хьалаш бе-башха ца хеташ. **(ТIоараш тох).** Колониальни лоала духьала кортамукъал а шоай лоIаме а хилар духьа къовсам лоаттабеча колониальни халкъашкахьа ба вай безам.

Деза новкъостий! Аз йистедоаккх сай къамаьл. ЦIенча дег тIара парте Центральни Комитетеи цун Президиумеи цIерах цIаькха а моаршал хоатт аз шуга. Балха тIа а вахаре а эггара дикагIа дола толамаш оаш дахар деза сона. Вахар хIанз дика да, са а атта доахалу, болх а толамашца дIабода.

Тхо укхаза хьадоагIача хана Климент Ефремовича аьннад сога хIанз вай мехка политически харцахьара хIамаш дарах наха судаш яь моттигаш ца хилар дIахайталахь аьнна. Аз массехказза яха а яьхад из. Из къайле йолаш да новкъостий? **(ЦIогIарч: «из ховш да» тIоараш тох).**

Из деррига а филал вай мелъялийта еза яхилга дац. Из хьаькъалца хургдацар. Вай мехка юкъе хIанз классовой къовсам лелабе а моастагIашта шоай бIеха гIулакхаш леладе а социальни кIийле яц, цхьабакъда, вай дах капиталистически паччахьалкхенашта юкъе социализма моастагIаша вай мехка хьачу а ахийтаб, ухийтарг а ба шоай агенташ. Цудухьа вай филла хила деза, моастагIий агентий тийша балхаш доахаде а деза.

Вай геттара раьза да хIанзарча вай мехка хьала. ХIара шера, хIара денна тIа-тIа лакхлуш латт Советски мохк боахами, культуреи, Iилмеи дегIадахкарца. Цо кхы дукхагIа низ лу вайна. ССКП Центральни Комитет, ЦК Президиум тешаш я халкъа боахам дегIабара ворхI шерара план кхоачашъяь ца Iеш, тIехкхоачаш а ергхиларах. 1960 шера вай ворхI сахьата болх беча денга довлар чакхдоаккхаргда, хIаьта 1964 шера ялх сахьата болх беча денга довла дола а лургда. **(ЧIоагIа тIоараш тох).**

Нагахь санна деррига герзаш дизза дIададахарах йола вай предложени дIаийца яларе, — оаха хIанз укх сахьате лаьрхIа-м дац, сона хет, вайга укх семилетках а вай мехка ах болхлой ялх сахьата болх беча денга баха торо хургьяр аьнна. Из да-кха вай правительства делерхIар, из да-кха советски наха сатувсар. **(ТIоараш тох).**

Вай советски наьха цхьа уйла я—кхы а дикагIа, дIаьхегIа, культурнегIа даха. Вай воай низах а торонех а бIубенна да. Парте XXI съезде оттадаь шерра коммунизм хьалъяра декхараш толамашца кхоачашдеш да. Дикача мастераша - ленинцаша санна, вай гIулакхашца деррига дуне тешаду социализми коммунизми адамаш сатувсаш йола иразера замаш хинна ца Iеш, бокъонца хьагуш дола бакъдар хиларах. **(ЧIоаггIа тIоараш тох).**

ТIагIертта кIаьд ца луш, къовсам лоаттабергба вай деза новкъостий, коммунизм хьалъяра! Вай халкъо-коммунизм хьалъярхочо, парте доал а деш, чакхдоаккхача сийлахьча гIулакха юкъе сий дола моттиг дIалоац оаш, журналисташ. **(ЧIоагIа тIоараш тох).**

Дахалда вай сийлахь советски халкъ!

Моаршал хилда вай ленински Коммунистически партена!

Моаршал хилда къоаламца къахьегачарна — наьха вахар тоадар духь а коммунизм хьалъяр духьа а, шоай низ кхо ца беш, болх беча журналисташта! **(ЧIоагIа тIоараш тох. ЦIогIарч детт: «Ура»).**

ЛЕНИНГРАД. Къахьегама вахте а этта Кировски завода мартеновски цеха металлургаша, дош деннад. планал совгIа массехк эзар тонн болат дала, аьнна. Пишка пхон хIара квадратни метр тIара доаккхача металла боарам сов баккхарца а металл сихагIа лоаладарца а шоай дош толамца кхоачашду цар.

Сурта тIа: (аьттехьара аьрдехьа):

Социалистически Къахьегама Турпалхо вола старши мастер С. М. Лебедеви, дикагIа вола сталевар И. И. Сидорови, экспресс-лабораторе начальник Е. Н. Соловьеваи сиха арахийцача лоаладаьча аьшкаца марганец мел да хьожаш боахк.

П. Федотова сурт. ТАСС фотохроника.

Ерригa терко—дIахо де дезачун

ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш промышленни а юртбоахама а балхашка цхьадола толамаш дахарца накъа баьхкар Надтеречни района къахьегамхой укх деношка хиннача XXIII-ча районни партийни конференцена.

ХIара бетта мехкдаьтта даккхара план а социалистически декхараш а дика кхоачашдеш хьабоагIа укх шера «Горскнефта» НПУ нефтяникаш. Шера йола план кхоачаш а яь планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта Даьхенна дIаденнад цар. Къахьегама овсарал 7,5 процент лакхъяй, мехкдаьтта цхьан тоннах дIабода мах 6,5 процент лохбаьб, цхьа миллион сом совгIа паччахьалкхен рузкъа кходаьд. Промысле телеуправлени юкъейоалаяьй. Цу дерриганеша торо хилийтай НПУ коллектива дийнахьи-буси доаккха мехкдаьтта соахкарчул 25,3 процент совдаккха.

ДIададахача шераца нийсдича цхьадола толамаш даьхад юртбоахама къахьегамхоша а. Укх шера 10 бетта районо дIаденнад дIададахача шера 10 бетта денначул совгIа дулх — 56 процент, шура — 16 процент, фуаш — 65 процент,тха — 30 процент.

Конференце отчетни доклад яьча парте райкома секретара нов. Коновалова а пренеех къамаьлаш даьча делегаташа а чIоаггIа критика а еш белгалдаьккхар семилетка хьалхарча шера тIаийца социалистически декхараш районе дизза кхоачашдеш ца хилари, уж кхоачашдара мел эша торонаш районе йолаш хилари, цу ерригача торонех боагIача тайпара пайда эцаш ца хилари.

Районе мехкдаьтта даккхара декхараш кхоачашдара эггара лоархIамегIа йола оагIув я, бурув тохаш йолча кердача скважинашка болх болабайтар. Укх шера бурув тоха лаьрхIача 5 скважинах болх беш 2 мара яц.

Ледара кхоачашду нефтяникий хьашташ совнархоза техническеи снабжене отдело. Из бахьан долаш хьалъе а йолаяь йисте ца йоалаш латт электроподстанци, керда бурув тохачара электролинии, столови, иштта кхыйола гIишлош.

Уж кхоачамбоацараш гуча а доалхаш къамаьл дир делегата «Горскнефта» НПУ начальника нов. Литвинова.

Къаьстта чIоагIа терко тIаяхийта дийцар конференце делегаташа юртбоахама гIулакхаш ледара лелаш хилар а. Из дувца доагIаш а дар. Районо укх шера паччахьалкхенна ялат дIадалара план 79 процент мара кхоачашъяьяц. Цун керттера бахьанаш да дIададахача шера ялаташ дIадувлга во вIаштIехьадаьккха хилар, лерттIа, ший ханнахьа лаьташ кийчдаь ца хилар, дIадув фу во долаш а, нормах деагIача тайпара доацаш а, гайна а дIадийна хилар. АгроIилма яххача тайпара кхашкара балхаш ца леладар бахьан долаш геттара кIезига хьийкъаь ялаташ чуийцад совхозаша.

Цхьабола совхоза кулгалхой укх шера ялаташ кIезига хьувкъар, догIаш кIезига делхаш, декъа ахка хиларца дашха гIерташ ба. Из бакъ ца хилар хьахьокха хала дац. Массала, «Надтеречни» совхоза 1-ча отделене 440 гектар пара тIара 24—25 центнер кIа даькхад. Иштта кIа гулдаьд «Гвардейски» совхоза 1-ча отделене коллективо а 600 гектара тIара.

Цо хьахьокх йоагIача тайпара агротехника лелаьча дика хьийкъа ялаташ гулдаь хилар. Балхаца дукха кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш совхозаша йоахача юртбоахама продуктай маьхаш лакха да. «Надтеречни» совхозе гураха дувча ялата цхьан центнера мах планах 25 соми 57 кепиги мара боацача 41 сомагеи 25 кепигагеи кхоачаш ба, хIаьта бIаьсти дувча ялата центнера мах 142 соми 83 кепиги ба. Иштта лакха ба ялатий мах «Гвардейски» совхозе а.

Иштта делегаташа белгалдаьккхар хьайбаш леладара балха юкъера кхоачамбоацараш а.

— Партийно - организаторски болх во лелабеш хилар, лакхехьарча партийни органий а, райкома а соцамаш кхоачашдара бе боагIача тайпара болх ца бар, цунга ца хьажар бахьан долаш да из, — йоахар цар.

Делегата нов. Отдерова йоахар: — Парте райкомо Iалаьмате дукха дика соцамаш ду. Цхьабакъда уж чакхдахара бе боагIа организационни болх ца бар бахьан долаш царех дукхагIдараш кхоачаш ца деш, каькхата тIа кепа теххача дус. Эшача новкъостал а деш, харцахьарча хIаманна бехке вар бехктокхаме а озаш болх дIахьош хилча гIулакхаш кхыча тайпара хургдар.

Дика вIаштIехьадаьккхадац совхозашка укх шера доаханна Iана кийчо елга а. Дукха фермаш хIанз а ремонт яь, йоахъяь яланза я. Бизза доакъара кхоачам бац. Къаьстта кIезига я совхозашка концентраташ.

Хьайбаш леладара балха юкъе кхоачамбоацараш хилара— бахьанех цаI — балха хьалхле лелаерий опыт йовзилга а из кхыбарашта юкъе дIайоаржаелга а вIаштIехьадаьккха ца хилар да. «Гвардейски» совхоза 1-ча отделенерча хьайбаш леладерий торонаш кхыбарел бебашха яц. ХIаьта бе беззача тайпара дика болх бар бахьан долаш лакхара хьокхамаш даьхар цу отделенерча Киломатов Гелане кулгалдеча жаIуй бригадо. Шоаш леладеча жех хIара бIаь жийна тIехьа 140 Iаьхар кхебе вIаштIехьадаьннад цар. Из ерригача вай республике а ... ех толам ба. Цхьабакъда цун говзал кхыбарашка дIайовзийтилга вIаштIехьадаьккхадац районе. Из а парте райкома балха ледарло я.

Конференце балха дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатель нов. Гайрбекови юртбоахама Министр нов. Андрееви, ССКП обкома партийни органий отдела заведующи нов. Сухови.

Райкома отчетни докладахи пренеех даьча къамаьлехи шерра решени тIаийцар конференце.

Конференце керда райкоми, ревизионни комиссии, иштта областной партийни конференце бахийта делегаташи хержар. Керда хержача парте райкома хьалхарча пленумо секретаралла хержар: нн. Коноваловн, Мамакаеви, Ковязини.

А. ХАРСИЕВ,
(тха. корр.).

ДЕШАРИ КЪАХЬЕГАМИ ВIАШИ ДУВЗАДЕННАД

Кагирхой образовании культурно-технически кхетами лакхбара хьакъехьа хинна ВЛКСМ обкома Пленум

Дегаш айденна, хьаькъале, гIозбаьнна къахьег Нохч-ГIалгIайчен кагирхоша. Керда торонаш гучаяхар, царех пайда эцар, техникеи технологии эргаяккхар, денгара-денга дукхагIа тайп-тайпара продукци арахецар, халкъа хIара кепик кхоадар — иштта уйла я кагийча наьхеи мехкарийи. Укх шера итт бетта дуккхьал къонача нефтяникашеи химикашеи цхьан эзарнегеи ах эзарнегеи дIакхоаччаш рационализаторски предложенеш еннай. Уж балха юкъе йоалаяро торо хилийтар 17 миллион паччахьалкхен рузкъа кходе. Къонача нефтяникаша ца дойташ кIалхардаьккхар 18 эшелон мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи, кхо бIаь эзар кубометр гази. Комсомольцашеи пионерашеи пхи эзар тоннага дIакхоачаш металлолом гулъяьй. Республике цIи хеза ба юртбоахама къона болхлой Абдул-Саид Зармаев, Нина Красноженова, Любовь Колесникова, доккхий толамаш даьха кхыбараш а.

Цу дерриганех вай доккхийду, вай дегаш гIоздоах, цхьабакъда, кура а даьнна сатийна Iе йиш яц вай. Вай тахан мел дукха хIама дарах кхоана из кIезига хургдолаш чехка гIа боах вай вахаро, Iалаьмате доккхий а лоархIаме а да парте хьалхашка оттадаь декхараш. Тахан мелла дукха продукци арахецарах кхоана из кхы а дукха дукхагIа яла еза. Цунга бода нийсагIа бола никъ ба технически прогресс, производстве керда техника юкъейигар, комплексни механизацеи автоматизацеи яр.

Кердача техника керда кхетами говзали дIалех. Цудухьа ВЛКСМ ЦК-а VI-ча Пленумо къонача болхлойи юрташкарча кагирхойи образовании культурно-технически кхетами лакхбар духьа комсомола ерригсоюзни поход кхайкаьй.

Нохч-ГIалгIайчен комсомольцашеи кагирхошеи чIоагIа къоабалъяь тIаийцай ВЛКСМ ЦК-а Пленума из решени. Первични комсомольски организацешкеи, сайранарча школашкеи, вузашкеи, техникумашкеи хулача собранешка республика кагирхоша ерригсоюзни походе лоацаргдолча дакъа хьакъехьара къаьстта дола гIулакхаш увттаду.

«Старогрознефта» къонача электрикаша комсомольцаша техническеи кхетам лакхабара школа вIашагIа елла из болам хьаллаца, аьнна республика берригача къонача производственникашка кхайкарал даьд. ССКП обкома къоабалдаьд, из чIоагIа пайдана дола гIулакх.

Кагирхой образовании культурно-технически кхетами лакхбара дешаш дувцаш яр ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Пленум. Цига доклад йир обкома секретара нов. Голубовске.

* * *

Дукха ха йоацаш шийн 15 шу дуза ди дездир Гудермесерча № 23 йолча болхлой-кагирхой школа. Дукха хезар цига хьехархоехи ерригача коллективахи аьнна дика дешаш. Пхийтта шера бархI бIаь совгIа болча кагийча нахеи мехкарашеи болх юкъах цабуташ дийшар. Царех аханел совгIа болчар юкъера школа чакхъяккхарах аттестаташ ийцар, вокхар — ворхI класс чакхъяккхарах дола тешалаш.

Царех дуккхачарна школа новкъостал дир рационализатораш, производства новатораш хила. Цох латт сайранарча (сменни) юкъара образовани луча школаех боала керттерчарех цхьа пайда, цудухьа тIаувз цо дешархой. Цу школашка денгара-денга дукхагIа кагирхой деша боагIа.

Гудермесски школах ший тайпара учебни комбинат хиннай: сайранарча классел совгIа дийнахьа дешаш йола (сменни) классаш а я. Кастта укхаза шоай квалификаци лакхъергья къонача машиннаькъахошеи совхоза болхлошеи.

Дика лерхI кагирхоша Грознера №№ 1, 4 йолча школай болх а.

Сайранарча (сменни) школаша тIехь-тIехьагIа дукхагIа дакъа лоац кагирхошта образовани ялара, царех образоване керттерча формаех цаI хиннай. Цар къаьстта чIоагIа терко е еза комсомольски организацеша. Болх бешшехьа а деша атта дац, аьлар докладчика. Школе деша вахача къонача болхлочоа дукха а халонаш духьал йоал, цкъаза ка ца йоалаш вус из. Цу хана цунна къаьстта эш новкъосташа, комсомольски организаце гIо дар. Цхьабакъда, дукха а нийслу царех дог ца лазаш йола моттигаш. Цудухьа дахача дешара шера 40 процент болча дешархоша болхлойи юртарча кагирхойи школаш йитай. Укх шера Грознерча № 9 йолча школе деша хьожабаьбар 800 кагийнахи мехкарийи, хIаьта дешаш 200 совгIа мара вац. Дуккхача кагирхоша дешар дитад кхыча школашка а, царна юкъе Гудермесски школа а йолаш.

Цхьайолча школашка дика дешара эшшаш дола хьалаш вIаштIехьадаьхадац. Занятеш цкъаза дешара кийчъянза йолча помещенешка хул.

Заочни юкъерча школа центральни консультационни пункте дешаш ба консервни заводеи, «Красный молот» яхача заводеи, мясокомбинатеи, дуккхача кхыча предприятей а болхлой. Цхьабакъда, дуккхача шерашка предприятерча болхлоша мишта деш кулгалхой хьежа моттиг школе сага ховш яц.

— Вай мехка цхьайолча предприятешка болхлой образовании технически кхетами лакхбара массехк шера лаьрхIа къаьстта йола планаш увттаю, — аьлар № 3 йолча сайранарча школа директора нов. Ильинова. — Цхьабакъда, вай республике из дика болам хьаллаьцабац.

Цу хьакъехьа къамаьлаш дир пленуме дакъа лаьцача кхыбараша а.

* * *

ВЛКСМ Урус-Мартановски райкома секретарь Саламова Раиса теркамца хьожар ший новкъосташа — къонача мехкараша беча балхага. Царех дукхагIбараша совхозе дика къахьегилга ховра цунна. Къонача кхалнаьха безам бар кхы а сакъердамегIа баха, деша. Мишта вIаштIехьадоаккхаргда из? Мишта вIаший тардергда дешари болхи? Дояркашта къаьстта хала да из гIулакх чакхдаккха. Сецца фермашка дIаболх уж, хIаьта сайрийна ха яхача мара чу а багIац. Ший новкъосташка дешалургдац аьнна дагадоха а раьза яцар Раиса. ТIаккха цо лаьрхIар ферме дешара класс вIашагIйолла. Цу ший тайпарча классе деша лаьрхIар 18 доярка. Бакъдар аьлча, лерттIа помещени-м яцар. Цудухьа из яхар совхоза кулгалхой болчеи райОНО-и, хIаьта а цунна новкъостал данзар. Дешар юкъах дита дийзар, цхьабакъда, ше дIадоладаь гIулакх юкъах дита дага йолаш-м яцар Раиса. Иззамо йола классаш ферме хулилга дезар цунна.

— Аз къамаьл даьд хьехархошца, — аьлар Р. Саламовас — Уж хьеха раьза хилар. Цхьабакъда, совхоза кулгалхоша новкъостал ца дойя ужжамо йола классаш вайна вIашагIйоххалургьяц.

Геттара кIезига терко ю юрташкарча кагирхоша, къаьстта мехкараша дешара совхозий а колхозий а кулгалхоша, халкъа образовани органаша.

Из бакъду укх масалаша.

Бамутски, Веденски, Ножай-Юртовски юкъерча школашка дешаш цхьаккха а нохчийи гIалгIайи йоI яц, хIаьта кхыча школашка а геттара кезига ба уж.

Пленуме къамаьл деш просвещене министра нов. Цыганкова аьлар: фермашкеи кхыча юртбоахама производства участкашкеи дешара классаш вIашагIйоххара указани еннай, аьнна.

Хагучох духхьала цхьа указанеш кIезига я. Просвещенеи комсомольски организацеи болхлоша хIара дийнахьа чIоаггIа болх бе беза цу гIулакха.

* * *

ХIанзарча хана ший тайпара я дешара формаш. Цу гIулакхо торо хулийт дукхха а кагирхой дешара юкъе чуоза. ЧIоагIа хьокхамера а гIадвугаш а гIулакх да тIехь-тIехьагIа дукхагIа производства кагирхой институташкеи техникумашкеи деша ухилга. Масала, Грозненски нефтяной институтера 600 студент производстве болх баь ва. Дика гIулакх да подготовительни курсаш вIашагIйоххара института кулгалхоша даьр. Цхьабакъда, сов хоастаде йиш яц даьр. Из хIанз а юхьиг мара яц. Дукха да де дезаш: институтийи техникумийи производствацара бувзам чIоагIбе беза, дикагIа оттабе беза студенташта юкъера кхетама болх а. Нефтяной института филиалаш МагIалбикеи Карабулакеи хьаеллара дош а да дувцаш.

Комсомольски организаци декхарийла я профессионально-техническеи училищай балха дикагIа терко е, кагирхошта технически дешар лерттIа Iомаде, технически кабинеташцеи библиотекашцеи боаггIача тайпара бувзам лелабе...

Дешара формаш дукха я, де дезар цаI да: хIара кагирхочун, йиIий образовании культурно - технически кхетами лакхделга.

Пленуме къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Цветкова.

Яьча решене тIа къаьгга дувц дезаза гIулакхаш. Пленумо ВЛКСМ Обкома шоллагIча секретаралла хержар З. У. Бейбулатов.

Химикаша къоабалду электромонтажникий кхайкарал

«Старогрознефта» нефтепромыслови управлене электромонтажни цеха автоматика групперча комсомольций кхайкарал дег тIара къоабал даь тIаийцад Грозненски химически завода болхлоша.

Из иштта мара хила йиш а яцар. Вай республике кердача цу завода коллектив дукхагIа долча даькъе къонача болхлоех, инженерех, техникех латташ я. Ремесленнии техническии училищеш, лакхехьареи юкъереи дешара заведенеш йистеяьхачул тIехьагIа баьхкаб уж заводе балха. Укхаза йоккха комсомольски организаци а дукха кагирхой а ба. Берригаш хIана бац аьнна бола къона болхлойи техникаши шоай образовани а технически кхетам а лакхбеш институташка, техникумашка, къонача болхлой школашка дешаш ба. Болх бешшехьа сайранарча а заочни а вузашка дешаш ва къонача болхлоех 123 саг. юкъера технически образовани луча дешара заведенешка-67 саг, къонача болхлой школе-75 саг. Коммунистически къахьегама сменаш, бригадаш, цехаш, завод, аьнна цIераш яхар духьа тIаийцача декхараашта юкъе къонача химикаша белгалду шоай технически кхетам лакхбара дола декхараш а. № 16 йолча цехерча нн. Шевляковеи, Вишневскаяи сменаехи ремонтно - механически цехерча Ракицке бригадахи коммунистически къахьегама коллектив, аьнна цIи тиллара дош къоастадеча хана завода коллективо чIоагIа лоархIам бир цу сменайи бригадеи членаш тIабийрзза шоай образовании технически кхетами лакхбеш хилара.

Комсомольций инициативах Грозненски сайранарча нефтяной институте деша баха болхлой кийчбеш 8 бетта лаьрхIа курсаш хьайийллай заводе. Электромонтажникий кхайкарал газета тIа кепа техача денношка хьалхара занятеш хиннай цар. Курсашка дешаш 80 саг ва, цхьабакъда, деша безам бараш-м дукхагIа ба. Помещени эIамига хилар бахьан долаш царел дукхагIа болхлошка дешийта вIаштIехьадалац хIанз укх сахьате. Из дош завода администрацеи партийнии комсомольскийи организацешеи къоастадеш а да деша безам мел болчо цу курсашка дешаргдолаш гIулакх вIаштIехьа а доаккхаргда. Завода болхлошта чIоагIа лоархIам болаш да из гIулакх, хIана аьлча завод ше а дукхагIа бола болхлой бахаш йола Черноречье а института гаьна а я болх йистебаьнначул тIехьагIа занятешка аха хала а да. ХIанз балхара боаллашехь занятешка болх кагирхой. Курсашка дешаш ба дешар юкъах дита дукха ха йолаш бола нах. Цхьабакъда, заводо хьеха бийхача говзача преподавателаша шеко йоацаш новкъостал дергда царна институташкеи техникумашкеи деша баха.

Завода кагирхошта юкъе дукха ба юкъера образовани йоацаш бола болхлой. Царга дIахо дешийтара а чIоагIа терко ю заводе. Къонача болхлошка дешийта Черноречье вIашагIъелла юкъера школа завода новкъосталца вIашагIъеллай.

ХIанз «Старогрознефть» электромонтажникий болам хьал а лаьца заводе технически кхетам лакхбара йола школа йилла лаьрхIад. Массане дег тIара къоабал ю из уйла. Завода комсомола комитет хIанз из школа дикагIа вIашагI йоллара уйла еш я.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

ДОАГГӀАЧА ТАЙПАРА НАКЪА ГӀОРГДА ВАЙ ССКП ЦК ПЛЕНУМА

ЯХЬЕ А БАЬННА КОТАЛОНАШ ЙОАХ

1959 шера итт бетта йола хьайбай продукци яккхараи из дӀаяларaи Къилбаседа-ХӀирийи Дагестанскийи республикашцеи Херсонски областацеи социалистически яхье яьннача Нохч-ГӀалгӀай АССР итогаш

	Нохч-ГӀалгӀай АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Дагестански АССР	Херсонски область
Юртбоахама лаьттай хӀара 100 гектара лаьрхӀа хьайбаш дебадар				
Доахан	10	14	10	27
Царца детта доахан	3	6	2	7,8
Хьакхарч	23	57	7	34
Жаи гаьзарийи	54	43	80	42
Юртбоахама лаьттай хӀара 100 гектара лаьрхӀа яьккха				
Шура (центнераш)	55,1	116,6	25,3	54,9
Дулх (центнераш)	14,6	34,6	11,4	14,6
Тха (килограммаш)	188	95	154	188
Фуаш (эзараш)	8,1	8,2	1,8	8,1
Хьайбай продуктивность				
ХӀара Ӏаттагара яьккха шура	1842	2106	1069	1843
ХӀара устагӀан тӀера даьккха тха	3,8	2,2	2,4	4,2
ХӀара котамгара гулдаь фуаш	91	86	64	70
Заготовкай план кхоачашьяр (проценташ)				
Шура	90	89	110	89
Дулх	97	110	113	95
Фуаш	93	81	105	96
Тха	100,9	78	104	104

Коартолаш хьайоаха машинаш

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Машинашта тохкамаш деш йолча Центральни паччахьалкхен зональни станце кхашка тохкамаш даь даьннад керда араяьннача коартолаш йоахача машинашта.

Дика болх беш хилар хьахьекхад тӀехьатесса цхьан рядах коартолаш йоахача Ерригсоюзни юртбоахама машинашта Ӏилман тохкамаш деча институто араяьккха а тӀоадал дукхагӀа йолча лаьтташка болх байта лаьрхӀа а йолча «К-5б» яхача комбайно. Ше лелача «СШ-45» яхача шасce тӀа латтача комбайно дийнахьа шин гектарага кхаччалца коартолаш чуэц. Кхаь саго бу цу тӀа болх.

Сурта тӀа: тӀехьатесса лелаю «К-5» яха коартолаш йоаха комбайн.

О. Кузьмина сурт. ТАСС фотохроника.

Къонача колхоза толамаш

Дика чакхдоаккхаш боахк ер шу Первомайски района А. Шерипова цӀерахча колхозера къахьегамхой. Чуийцад укх шера дика хьийкъа хинна ялаташ, толамца дегӀадоагӀа хьайбаш дебаделга. Районерча колхозашта юкъе эггара дикагӀа хьийкъад цу колхоза дӀадийна хинна ялаташ, эггара лакхагӀа я хьайбай продуктивность а.

Кхашкара балхаш дика чакхдаларои хьайбаш дебаделга толамца дегӀадарои торо хилийтай колхоза а колхозникий а ... дика тоаде. Укх шера хьалхарча ах шера даьхача трудоденех кхоккха килограмм кӀаи, ах-ах килограмм хьажкӀаши, кхоккха сом ахчеи деннад колхозникашта. ХӀаьта юкъера лаьрхӀача бӀаргчача шера колхозникашта дала мег йиъ-йиъ килограмм ялатеи пхи-пхи сом ахчеи.

ГӀишлош хьалъелга а дика лел колхозе. Укх шера хьалъяьй 150 бежана лаьрхӀа помещени, 2000 устагӀанна лаьрхӀа желаш, 300 тонн ялат чухоьшаргдола склад, иштта кхыдараш а.

Къонача колхоза болх дикка тоабе а айбе а вӀаштӀехьадаьннад боахам нийса лелабар, шо-шоай участкашка болхлой дика дӀанийсбар, царна юкъе кхетама болх дика лелабеш хилар бахьан долаш.

ДукхагӀа долча даькъе хьайбаш дебаделга а ба колхоза болх. Лоамашкарча дуккхача даьгӀенаша торо хулийт хьайбай продукташи тхаи доаккхилга лакхде. Дика къахьегарца ше тӀаийца хинна социалистически декхараш ханал дуккха а хьалха кхоачашдарца белгалъяьннай доярка Ахриева Фадиман. ДӀабахача итт бетта дола ше тӀаийца социалистически декхараш цаӀаззи ахazзи тӀехкхоачашдаьд цо.

Фадиманал дукха тӀехьайисаяц Ахриева Райхьант, Тучиашвили Раиса иштта кхыбараш а.

Боккхача лоархӀамера гӀулакх да хьайбашта Ӏана кийчо елга. Из гӀулакх дика чакхдаьккхад нов. Х. Матиев керте латтача № 2 йолча бригада. ХӀанз хьайбашта помещени хьалъяра новкъостал деш я бригада. Тайп-тайпара балхаш а деш дика къахьегаш ба 60 шерал тӀехбаьнна боккхий нах — колхозникаш Османи Абукари ЕвкуровгӀар, жаӀу Тучиашвили Алексей, Льянова Дебхан, Ахриев Ӏабдрохьман, иштта кхыбараш а.

Дукха хӀамаш да хьатӀа доагӀача шера колхозо де лаьрхӀараш. Дикка дебаде лаьрхӀад хьайбаш, лакхъе лаьрхӀад бахача наьха культура, экономика.

Шеко яц шийна хьалхашка латта декхараш колхозо сийленца кхоачашдергхилара.

В. СТЕПНОВ,
ССКП Первомайский райкома отдела заведующи.

Доярка Заурбаева Душубика

Ши шу да Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза 1-ча отделене Заурбаева дояркалла болх беш йола. Эггара хьалха из ферме балха еча вогӀадарех 16 етт белар цунга лелабе.

— Дукха ха ялалехьа — йоах отделене зоотехника Н. Саркисовас, — дуккха а дукхагӀа шура тела доладелар цо лeладу доахан. Нахаца санна къамаьл а деш, хьеста а хьесташ, ханнахьеи дикеи доакъар а дехкаш, цӀен а деш гӀулакх ду Заурбаевас ше леладеча доаханна.

Семилетка укх хьалхарча шера хӀара Ӏаттагара 2500 килограмм шура яккха аьнна дош делар Душубика. Фермера цхьабола дояркаш тешацар цо ший дош кхоачашдергда аьлча, хӀана аьлча цун групперча 16 Ӏаттах 11 духхьашха дахка къона доахан дар. Ший торонаш лархӀа а лаьрхӀа деннадар Заурбаевас дош. Ер шу долалуча хана деррига доахан дахка даьннадар. Цу хана эггара лоархӀамегӀа дола гӀулакх дар царга дика хьожилгеи каст-каста уж детталгеи. Хьалхарча хана дийнахьа 4—5-зза деттар доярка доахан. Царех дукхагӀдараша дийнахьа 14—15 килограмм шура лора, хӀаьта цхьадолчар 18 килограммага кхаччалца а лора.

Социалистически яхье яьннача дояркаша даьхача толамий итогаш вӀашкатехача гучадаьлар Заурбаева Душубика хьалхара моттиг яьккха хилар. Цу хана Заурбаевас дош делар ер шу йистедалалехьа ше леладеча доахах хӀара Ӏаттагара 3000 килограмм шура йоаккхаргйолаш.

Ше денна дош сийленца кхоачашдеш хьайоагӀа совхозе дикагӀбарех цаӀ йола доярка Заурбаева Душубика. Сийленца накъа йода из ССКП ЦК-а Пленума.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Ӏаьсий дика леладу

Ӏалаьмате дика леладу Ӏаьсий Курчалоевски района XX партсъезда цӀерахча колхозерча Ӏаьсий леладераша. Ӏаьсий чудохка керда, йӀайха помещени хьалъяьй колхозо.

Ӏаьсий леладерашта юкъе къаьстта белгалваьннав Юсупов Ваха. Цо леладеш да 20 денгара 6 беттага кхаьча ха йолаш дола 58 Ӏасилг. ЦӀена а дӀайха а леладу уж Юсупова, цул совгӀа йӀайха ха эттача деношка коа тӀа ара а доах цо Ӏаьсий. Цхьан Ӏасилга лаьрхӀа дийнахьа 3 килограмм аьта свеклеи 4 литр шуреи хьокх цо царна. Кхыча Ӏаьсашта юкъе дика тоаденна хиларца белгал хул Юсупова леладу Ӏаьсий.

Цхьаккха Ӏасилг ца долийташ хьалкхедергда аьнна, декхар тӀаийцад Юсупова.

Б. АХМАДОВ.

ДИКАГӀБАРИЙ ТОЛАМАШ

1959 ШЕРА ИТТ БЕТТА ХӀАРА ӀАТТАГАРА 2.600 КИЛОГРАММ А КХЫ ДУКХАГӀА А ШУРА ЯЬККХА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ШАЬРАЧА ЯДАЧА КОЛХОЗАШКАРА ДОЯРКАШ

Килограммашца:

- Л. Колесникова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 4004
- Е. Авилова — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 3754
- Ф. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3645
- Л. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3488
- Е. Сдобникова—Сунженски района Кирова цӀерагӀа колхоз 3346
- Л. Проценко — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3299
- З. Кузнецова—Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 3290
- Р. Савина—Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 3281
- М. Ланговая — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 3277
- Н. Тройдокало—Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3213
- Ф. Яценко—Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 3173
- М. Белогурова—Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 3160
- П. Комаренко — Сунженски района Кирова цӀерагӀа колхоз 3151
- Е. Степанова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3148
- Н. Кедина — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 3125
- У. Плысычева — Сунженски района Кирова цӀерагӀа колхоз 3100
- Р. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3087
- Р. Амриева — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 3061
- Л. Магазейщикова — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 3016
- Е. Гребенюк — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 3010
- Е. Безреброва — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2985
- М. Черненко — Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2963
- А. Луценко — Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2946
- В. Суврикова — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2929
- М. Старосельцева—Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2918
- А. Зверева — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2907
- Х. Халидова — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 2893
- Н. Шенцова—Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2885
- П. Тельпук — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 2879
- Д. Вербицкая — Сунженски района ЦӀе Эскара цӀерагӀа колхоз 2878
- В. Скориков — Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2868
- Т. Кугаевских — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2865
- Н. Черкасова — Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2862
- Ю. Игнатенко — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2853
- Р. Глобенко — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 2849
- М. Кучина—Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2823
- Т. Дохненко — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2807
- Г. Грибенченко—Сунженски района «Победа» яха колхоз 2804
- Л. Никандрова — Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2800
- А. Ефремова — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 2793
- Ю. Харотьян — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2789
- А. Бычкова—Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2785
- М. Хрикина — Сунженски района XX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2768
- В. Дороговозова — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2767
- Е. Яковлева — Сунженски района Кирова цӀерагӀа колхоз 2765
- О. Куценко — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2742
- Н. Гербей—Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2738
- Н. Яицких — Наурски района «ЦӀе байракх» яха колхоз 2725
- В. Косикова — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 2721
- В. Цаконян — Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2718
- Т. Мартемьянова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2717
- В. Сумарокова — Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2713
- М. Кузьменко — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2712
- К. Алешечкина — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 2708
- А. Колпикова — Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2703
- Р. Абдулхалимова — Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2696
- О. Плиева—Сунженски района XIX партсъезда цӀерагӀа колхоз 2691
- Н. Петрова — Сунженски района Кирова цӀерагӀа колхоз 2688
- М. Мищенко — Шелковской района Сталина цӀерагӀа колхоз 2687
- М. Чабанова — Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2682
- Е. Целигородцева—Грозненски района «Аргун» яха колхоз 2677
- А. Юдина — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2676
- Т. Семина — МагӀалбика района «Кавказ» яха колхоз 2671
- Д. Муртазаева — Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2665
- А. Атоян — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2660
- Р. Сахацкая — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 2660
- Т. Гриднева — Сунженски района Сталина цӀерагӀа колхоз 2659
- М. Титоренко — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2654
- М. Зеленина—Наурски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2651
- Н. Хрыкина—Наурски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 2650
- Т. Свиткина — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2612
- А. Коноба — Наурски района «Россия» яха колхоз 2606
- А. Кобозева — Наурски района «Россия» яха колхоз 2606
- А. Пащенко — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 2605
- М. Никифорова — Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхоз 2601

1959 ШЕРА ИТТ БЕТТА ХӀАРА ӀАТТАГАРА ШУРА 1.500 КИЛОГРАММ А КХЫ ДУКХАГӀА А ЯЬККХА ЛОАМАН РАЙОНАШКАРЧА КОЛХОЗАШКАРА ДОЯРКАШ

- К. Тазбаева — Курчалоевски района Ленина цӀерагӀа колхоз 3310
- Ш. Гочанаева — Веденски района «Победа» яха колхоз 2880
- Д. Эдильханова — Курчалоевски района Ленина цӀерагӀа колхоз 2800
- У. Такалажева — Веденски района «Победа» яха колхоз 2600
- У. Магомадова — Веденски района К. Маркса цӀерагӀа колхоз 2310
- З. Окуева — Веденски района «Победа» яха колхоз 2250
- А. Элемоаева — Веденски района Чапаева цӀерагӀа колхоз 2200
- А. Успаева — Курчалоевски района ССКП XX съезда цӀерагӀа колхоз 2146
- М. Шахоулатова — Веденски района Чапаева цӀерагӀа колхоз 2100
- Н. Дасиева — Курчалоевски района ССКП XX съезда цӀерагӀа колхоз 2053
- Б. Байсултаева — Веденски района Кирова цӀерагӀа колхоз 2050
- Х. Амирхаджиева — Курчалоевски района ССКП XX съезда цӀерагӀа колхоз 2021
- З. Абубакарова — Веденски района Карла Маркса цӀерагӀа колхоз 2020
- Д. Лабазанова — Веденски района Карла Маркса цӀерагӀа колхоз 2010
- Х. Магомадова — Веденски района Карла Маркса цӀерагӀа колхоз 1980
- М. Адамова — Курчалоевски района «Керда вахар» яха колхоз 1966
- Д. Сулейманова — Курчалоевски района Ленина цӀерагӀа колхоз 1952
- И. Исхаджиева — Курчалоевски района Ленина цӀерагӀа колхоз 1931
- Т. Цициева — Веденски района «Комсомолец» яха колхоз 1870
- А. Байхаджиева — Курчалоевски района ССКП XX съезда цӀерагӀа колхоз 1835
- У. Элимгериева — Курчалоевски района «Дружба» яха колхоз 1771
- Р. Вандова — Курчалоевски района ССКП XX съезда цӀерагӀа колхоз 1753
- А. Маитаева — Веденски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1730
- В. Татхаджиева — Курчалоевски района «Дружба» яха колхоз 1700
- М. Усаитова — Веденски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1680
- У. Халидова — Веденски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1670
- У. Хайдарова — Веденски района Ф. Энгельса цӀерагӀа колхоз 1650
- У. Эльсиева — Курчалоевски района Орджоникидзе цӀерагӀа колхоз 1630
- Е. Татаева — Ножай-Юртовски района Шерипова цӀерагӀа колхоз 1614
- Б. Алсолтанова — Курчалоевски района «Керда вахар» яха колхоз 1610
- З. Цициева — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1594
- Ж. Атаева — Веденски района Орджоникидзе цӀерагӀа колхоз 1580
- Э. Гакаева — Курчалоевски района «Октябра 40 шу» яха колхоз 1546
- Ш. Баматгериева — Курчалоевски района «Дружба» яха колхоз 1545
- Д. Алиева — Курчалоевски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1544
- Ж. Сайдалбаталова — Ножай - Юртовски района Орджоникидзе цӀерагӀа колхоз 1510

1959 ШЕРА ИТТ БЕТТА ХӀАРА ӀАТТАГАРА 2.600 КИЛОГРАММ А КХЫ ДУКХАГӀА А ШУРА ЯЬККХА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВА СОВХОЗАШКАРА ХЬАЛХА ЛАТТА ДОЯРКАШ

- Е. Шестак — Ермоловски совхоз 3431
- М. Юсупова — Ермоловски совхоз 3347
- М. Байгироев — Предгорни совхоз 3000
- З. Салтаева — Надтеречни совхоз 2972
- Т. Саидова — Ермоловски совхоз 2930
- А. Винарова — Ермоловски совхоз 2871
- А. Комплектова—№ 1 йола шурий совхоз 2797
- С. Сайдулаева — Надтеречни совхоз 2793
- Н. Кагерманова — Грозненски шурий совхоз 2792
- М. Бекова—Ингушски совхоз 2788
- А. Зулзаева — Гвардейски совхоз 2769
- З. Галаева — Ингушски совхоз 2755
- М. Бобырева — Грозненски шурий совхоз 2724
- В. Пшеничная — Грозненски шурий совхоз 2709
- Д. Усманова — Ермоловски совхоз 2677
- И. Занин — Грозненски шурий совхоз 2663
- Т. Зелимханова — Ермоловски совхоз 2656
- П. Чапакова — Грозненски шурий совхоз 2653
- М. Литвинова — Самашкински совхоз 2649
- Х. Юсупова — Надтеречни совхоз 2647
- Н. Мальцева — Самашкински совхоз 2604
- С. Аушева — Ингушски совхоз 2603
- М. Альтемирова — Надтеречни совхоз 2576
- К. Ибрагимова—Предгорни совхоз 2572
- Д. Колесникова — Самашкински совхоз 2566
- Н. Мальцева — Самашкински совхоз 2549
- З. Эльмурзаева — Надтеречни совхоз 2543
- А. Арсамурзаева—Ермоловски совхоз 2543
- М. Ефремова — № 1 йола шурий совхоз 2535
- М. Эдиева — Надтеречни совхоз 2513
- Х. Гарсиева — Грозненски шурий совхоз 2508
- В. Антонова — Грозненски шурий совхоз 2504
- Е. Жукова — Предгорни совхоз 2503

КОТАЛОНИЙ НОВКЪА

Цу Ӏуйранна дуккха а нах бар «Красный молот» завода № 13 йолча цеха начальника кабинете. Укхаза бар цехера инженерно-техническ болхлой а, завода керттера инженер Е. П. Ларионов а.

— Боккха лоархӀам болаш гӀулакхаш да СССР-а Лакхехьарча Совета кхоалагӀча сессе къоастадьфаш, — йоахар цеха начальника Оздоев Къурейша. 1960-ча шера вай мехкара халкъа боахам дегӀабоалабара гӀулакха чӀоагӀа маӀан дола соцамаш тӀаийцад цу сессе. Гой вай мехка 1960-ча шера промышленносте арахецаргйолча продукце дукхал укх шераца нийсйича 8,1 процент лакхъяла езаш я.

Гуш дар сессе соцамашта массане а уйлаш тӀаяха хилар. Мехкара халкъа боахам дегӀабоалабара Лакхехьарча Совета сессе чӀоагӀъяьча планах дакъа кхоач № 13 йолча цехага а. Цу цеха коллективо кийчъеш я мехкдьтта чакхдоаккхача промышленноста эшаш йола болата арматуреи, мехкдьтта доаккхача вышкай бурошта эшаш йола фонтанни арматуреи. Уж чӀоагӀа чоалханера механизмаш я. Цу цехе кийчъеш йола из чоалханера арматура вай республикерча мехкдьтта а газовой а промышленноста предприятеша пайда ийца ца Ӏеш, иштта еррига Союзерча мехкдьттани газовойи промышленноста предприятешка а кхоач. Цул совгӀа, цу цехе кийчъеш йола арматура доазол арахьарча дуккхача мехкаша пайда эцаш я.

— Денгара-денга дегӀайоагӀаш латтача промышленноста хьашташ дизза кхоачашдара вай цеха коллективо лаьрхӀад, — йоахар цеха начальника, — укх шера арахецача продукцел 10 процент дукхагӀа продукци 1960-ча шера арахеца.

Шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шоай йолаш йола торонаш техка а техка, цеха хьалхе лелаераша лаьрхӀар семилетка шоллагӀча шера план тӀехкхоачашъяра цеха еррига а коллектив оарцагӀа яккха, аьнна.

Шеко яц цеха коллектив шийна хьалхашка латтача декхарех лоархӀаерг хилар. Из хьахьокх цу коллективо даьхача балха толамаша.

«Красный молот» заводе хьалхе лелаерех цаӀ я № 13 йола цех. ХӀанз шоллагӀа шу доладеннад цу цеха коллектив шийна хьалхашка латтача декхарех тӀехдика лоархӀа а еш хьайоагӀа. Бакъда, цул хьалха дуккхача хана денз тӀехьаюсарех лоархӀаш яр из цех. До кхоачашъяцар балха план. Завода директи а партком а цу цеха болх тоабара эшаш дола наькъаш лехаш хулар. 1958-ча шера июнь бетта завода дирекце 13-ча цеха начальника заместителал балха хьожавир къона говзанча Оздоев Къурейш. Из балха ваха дукха ха ялале цеха болх белгало йоллаш тоабала болабелар. Дуккхача хана кхоачаш ца еш хинна балха план кхоачашъе йолаелар цех.

Гуш дар, Оздоев болхлой коллектива барт вӀашагӀтоха ховш, болх дика бовзаш вола говзанча хилар. Цудухьа, дукха ха ялалехьа завода дирекце цеха начальникал хьожавир Оздоев.

ШоллагӀа шу да цехо балха план 110—115 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю. Балха юкъара план тӀехкхоачашъяь ца Ӏеш, цехо хӀара бетта кхоачашъю арахецаш йолча продукце ассортиментни план, балха овсарле лакхъяра план, продукци кийчъеш, цунах дӀабода мах лохбара план.

Балха лакхара хьокхамаш дахарах, лакхара дикал а йолаш шоаш арахецаш йолча продукце ассортиментни план кхоачашъярах, хадданза балха овсарле лакхъярах укх шера май бетта завкомо а завода дирекце а лаьрхӀар 13-ча цеха карара-кара тела ЦӀе байракх хьожае а, ахчанца совгӀат дала а. ЦӀе байракх май бетта денз я цу цеха коллективага. Дуккха а я «Красный молот» заводе балха коталонаш йоахаш а балха план тӀехкхоачашъеш а йола цехаш. Бакъда, социалистически яхье хьалха латташ йолча 13-ча цеха коллективо май бетта денз карара-кара телаш йола ЦӀе байракх дӀахийцаяц.

—Мишта торо хилар шун цеха коллектива иштта йоккхий балха коталонаш яха?—аьнна шийга даьча хаттара жоп а луш, цеха начальника Оздоева дийцар:

— Со укх цехе балха воагӀача хана тӀехьаюсаш хиларах массанахьа а белгалъяьнна яр ер цех. Се укхаза балха венача хьалхарча деношка денз цеха коллектива хетачох кхета гӀерташ, ший декхарех цех ца лоархӀаяра бахьанаш лехаш цехерча болхлошца а говзанчашца а къамаьлаш дора аз. Уж къамаьлаш бахьан долаш сона гучадаьлар цеха еррига а коллектив болх тоабе ловш, балха план тӀехкхоачашъе гӀерташ хилар. ТӀаккха сенах латт цех тӀехьаюсаш хилара бахьан?

— Цхьаккха а шеко яцар,—йоах дӀахо а Оздоева — эггара хьалха де дезаш дар цеха коллектива барт вӀашагӀтохилга хилар. Иштта лоархӀамера дар цехера болхлой а говзанчаш а шоаш боагӀ-боагӀача балха дӀа - юха увттабелга. Цудухьа оаха цеха парторганизацеца цхьана лаьрхӀар кхы тӀехьа ца доаккхаш из лоархӀамера гӀулакх кхоачашде. Тха цеха коллектив социалистически яхье яьлар семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра а, арахецаш йолча продукце дикали балха овсарали лакхъяра а. Цул совгӀа оаха тхоай цехе дӀадоладир цхьацца говзал йолча болхлошта шоллагӀа говзал Ӏомаелга а, хӀаьта вӀалла говзал йоацачарна цхьацца говзал Ӏомаелга а.

— Оаха иштта дӀабихьача балхах хьахиннар хӀанз гуш да. Тхо дагахьа доккхий де йиш йолаш да цунах хьахиннар.

Оздоева дӀахо дувц:

— Тха цеха коллективо шийна хьалхашка оттадь декхараш кхоачаш а деш Октябра ЦӀей тӀаккхачале 23 ди ханал хьалха кхоачашйир цхьайтта бетта программа. БелгӀалдаккха дезаш да укх шера оаха арахийцача ерригача продукцех цхьа оатхал брак яь ца хилар. Из да тха болхлой хӀара денна ший балха говзал лакх а еш, шоаш деш дар доккхача маӀанера паччахьалкхен гӀулакх долга кхета а деш болх беш хилар.

Цеха начальнико тхона цӀераш йоах шоай йолча говзалал совгӀа, шоллагӀа балха говзал Ӏомаяьча цехерча болхлой. Царех ва долбежник Айданян. Ший балха план хадданза 200—250 процент кхоачаш а еш, Айданяна лоацца хана кхы шиъ говзал а Ӏомайир — расточникеи шлифовщикеи. ШоллагӀа корусельщика говзал Ӏомайир токарь волча Тарасова а. Дуккха а ба 13-ча цехе шишша-кхоккха говзалаш Ӏомаяь болхлой.

Ший балха норма кхоачаш ца еш цхьаккха а болхло вац цехе. Бакъда, балха план шозза а кхозза а тӀехкхоачаш а еш, лакхара дикал йолаш мара продукци ара а ца хецаш дуккха болхлой ба цехе.

Царех лаьца дувц цеха начальника Оздоева:

— 21 шу мара а доацаш зӀамигa саг ва Гайрбеков Къоасам. Из цехе балха вера 1957-ча шера токарно-револьверни станока тӀа ученикал. Ше балха вена кхо бутт баьлча денз токара-револьверщика говзал а Ӏомаяь болх бе волавелар Къоасам. Цеха коллективо дика болхлю а цеха юкъарча вахара дика дакъа лоацаш а хиларца сий деш ва Гайрбеков. Цо хӀара бетта йола балха план кхоачашъю 200—250 процент. Коммунистически къахьегама ударника цӀи яккхара къовсам лоаттабеш ва комсомолец Гайрбеков. Из сий дола цӀи яккхара яхье ваьлча денз Гайрбекова балха итогаш йича, укх денношка завода юкъарча организацеша могадир из цӀи тиллара Гайрбекова бокъо яьккха хилар.

— Цхьа шу совгӀа ха я аз укх цеха начальник волаш болх бу, — йоах Оздоева — Цу хана денз 15 ученика тайп-тайпара балха говзалаш а Ӏомаяьй оаха, хӀаьта уж берригаш а тха цехе болх беш а ба. Царех дукхагӀбараш хӀанзале коммунистически къахьегама ударника цӀи яккхара социалистически яхье а баьнна, шоашкара хьокхам гойтарца болх беш ба.

ЧӀоагӀа раьза волаш дувц Оздоева токарий Червин Яковеи, Филатов Григореи Шейкин Василеи балхах лаьца, уж кхоъ токарь цехе ваьнна ца Ӏеш, еррига заводе а гӀорваьнна ва. Коммунистически къахьегама ударника цӀи яккхара социалистически яхье ваьннача Червинеи, Филатовеи Шейкинеи хӀара бетта план 300—350 процентал кӀезигагӀа йоацаш кхоачашъю. Цехе а заводе а хӀанзале гуш да уж шоашта хьалхашка латтача сийлен декхарех лоархӀаберг хилар.

ССКП ЦК июньски Пленумо промышленноста автоматизации механизации ярах даь соцамаш кхоачашдара бола лоархӀамера болх дӀахьош я цеха коллектив. Дукха ха йоацаш модернизаци а яь тоайир цехе оолх беш йола токарно-револьверни станок. Цо торо хилийтар цу станокаца оатхалаш кийчъелга шозза сихде а, хӀаьта цунца къахьегама овсарле дикка лакхъе а. ХӀанзалца сварка еш йолча кабинера сварка яь оатхалаш кара дӀа-юха кхахьа езаш яр. Бакъда, цехерча рационализаторий торо хилар цига подъемни устройство оттае. Цо торо хилийтар сварщикий а, иштта кхыча болхлой а къахьегам аттача баккха.

30 рационализатор ва цехе болх беш. Цар хадданза болх бу къахьегама овсарле лакхъяра, болхлой къахьегам аттача баккхара эшаш йола горонаш лехаш. ЧӀоагӀа лоархӀамера а боккха экономически пайда луш а рационализаторски предложенеш кхихьай балха юкъе рационализатораша фрезеровщика Кулаверова, токара Крапивина, иштта кхычар а.

— Оаха тхоай керттера декхар лерхӀ, — йоах цеха начальника Оздоев Къурейша, — лакхара дикал йола продукци ара а хецаш, план ханал хьалха кхоачашъелга.

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ

Н. С. Хрущева Кремле хиннача советски журналисташта хьалхашка даьча къамаьлах лаьца социалистически мехкий печато дувцар

Советски журналистий прием хиннача хана Н. С. Хрущева Кремле даьча къамаьлах дуккха а откликаш тийннай социалистически мехкий печато.

Китайски Халкъа Республика керттерча газеташа долчча тайпара кепа техай Н. С. Хрущева къамаьла. «Советски Союзо, — белгалдоах Жэньминь жибао, — ший доккхийча толамашца дIахайтад Малхбузерча хIама карадолча гIозарашта машаре а цхьана а вахар хиланза даргдоацилга». «Советски Союза низ чIоагIлуш латт», — яхаш корта а болаш да «Дагун бао». Газеташа къаьстта белгалйоах Советски правительства керте латтачун къамаьла тIара социализма низ дерригача дунен тIа цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIбеннаб, бохаргбоацаш а ба, Советски Союза эггара чIоагIала машар беза пачча хьалкхен низ — машар бахьан лоаттабеча къовсамалард я, яха моттигаш.

Советски Союза, — яхаш белгалдоах китайски печато, — тIом ца безарал совгIа из лелабеш дола хIамаш а эшац, хIаьта дунен тIа машар оттабара из кийча я дерригa герз фордала тасса, нагахьа санна кхыдола мехкаш цун тIехьадоале.

«Руде право» яхача чехословацки газето Н. С. Хрущева къамаьла кертте оттадаьд, дунен тIа машар лоаттабара шийна могар ду Советски Союзо, яха цун къамаьлацара дешаш. Берригаш а цхьанеи машареи бахарах, дунен тIарча халкъашта юкъера экономически яхь дегIаяро луш болча пайдах дола ленински идеяш котъяларах дувцаш йола къамаьла тIара моттигаш белгалйоах газето.

Дерригача керттерча румынски газеташа кепа техай Н. С. Хрущева къамаьла. «Скынтейя» яхача газето кепа техай цу къамаьла «Дерригача халкъашта машар хулилга деза тхона» яхаш корта а болаш, «Ромыния либера» яхачо — «Халкъашта юкъера гIулакхаш дегIадоагIа уж шоайла барта дахкарца». Массане а дерригa а герз дIадаккхара план еннай Советски Союзо, хIаьта цIенча дег тIара герз дIадаккха из кийча а я, яха Н. С. Хрущева дешаш белгалдоах газеташа, цул совгIа белгалйоах къамаьла тIара военнии, экономически, политически низ ца хиларах а дац из, из да дунен тIа машар оттабараи чIоагIбараи тIемаша халкъашта Iазап тIалоаттаделга кхетадарои Советски халкъа, дерригача дунен тIарча халкъашта машар эшилга СССР-а дезарои, яха моттигаш.

«Отечествен фронт» яхача болгарски газето ше Н. С. Хрущева къамаьла кепа тохаш белгалдоах, социализма низаш дунен тIа цIаккха ца хиннача тайпара чIоагI а деннад, дохаргдоацаш а да, хIаьта СССР кийча а я Iалаьмате сиха дерригa ший атомнии водороднии герз дIадаккха, нагахь кхыдола мехкаш цун тIехьа хуле, яхаш дола цун дешаш. (ТАСС).

Невер яхача городо Н. С. Хрущев хьоашалгIа вех

ПАРИЖ. 20 ноябрь. (ТАСС). Невр яхача департамента центр йолча города Невера муниципальни Советo, цаI санна масса а раьза а волаш, лаьрхIад Н. С. Хрущев Франце венача хана шоайцига хьоашалгIа веха.

Франце национальни собране

ПАРИЖ. 19 ноябрь. (ТАСС). ТАСС-а корреспондента В. Сысоевас хоам бу:

Национальни собране сийсара 1960 шера долча бюджета проект йийца йисте а яьккхай, хIаьта правительства дIадехарга хьежжа тIема гIулакхашка 1.655 миллиард франк хиллал ахча дIадохийтилга чIоагI а даьд. ДIадахача шерашка тIема гIулакхашка дIадохийтачул дукхагIа да из ахча.

Цу ахчан дукхагIа дола дакъа дIалоац Алжирерча тIемо. Цул совгIа лоархIам болаш ахча дIадахийта лаьрхIад французски атомни герзаш уж дIа-юха кхаьхьа транспорти хьарга.

ЯПОНИ. Итт шу хьалхагIа 270 эзар шахтер вар Кюсю яхача острова къилбаседен оагIорахьа. Укх шера дикка кIезигбеннаб уж: ХIанз 50 эзар гаргга саг ва цу районе бе болх боацаш. Балхаш тIара дIабаьха дукха горнякаш дехача цIалгашка бах. Цкъаза йоккхийча шахташка цхьан юккъа бе болх нийслу царна.

Сурта тIа: Кюсю яхача острова къилбаседехьарча районера бе болх боаца шахтера баха цIенош.

Джапанпресса агентства сурт.

Ишттa КАРАЕРЗАЮ КОСМОС...

Эггара хьалхара говзалца хьаяь Лаьттан спутник урагIъяхийтарца исторе чухь керда оагIув — космос караерзаяра зама хьайийлар советски наха. Гаьна яц саг Лаьттан тIара дIа а ваьнна кхыча планеташка кхоачаргвола ха. Цхьабакъда, из дагалаттар кхоачаш хинна далале сигала ухаргболча космонавташта цхьаккха кхерам хургбоацаш лорабара дукха гIулакхаш да тайп-тайпара специальносташ йолча Iилмахоша чакхдаха дезаш.

Мишта хургья сигала вахача сага? Нолата кхоачаш цIаьхха дайлургда барометрически дозал, кислород а цхьаккха тайпа фо а хургдац, маьлхеи ионизирующии радиаци чIоагIа хургья, ракета урагIйодача хана Iоткъам беш дукха ха йоаккхаргья вибрацешеи дозалои, цхьабакъда двигатель дIайсаьйчул тIехьагIа цхьаккха дозал доацаш яйлургья уж.

Уж зене дола Iоткъамаш геттара кIезига хургда ракета кабина чу, цхьабакъда, лаьттан тIа долчча тайпара цу чу фо оттаделга практически вIаштIехьадалац. Космос караерзаергйолаш бола нах низа чIоагIеи фуннагIа а лоалургдолаши хургба. Бакъда, космонавташка хIамаш хургья, нагахьа санна космически кемах ца ховш а фо чудоагIаш моттиг хуле царна кхерам хургбоацаш.

Космосе саг вахийтале хьалхагIа Iилмахоша тайп-тайпара тохкамаш ду хьайбашта лабораторешка а урагIъухийтача геофизически ракеташ чу хувшадеш а. Массанена а дика дагадоагIа шоллагIа советски спутник Лайка яха жIали чу а хоадаь урагIъяхийтача хана баь тохкам дика чакхбаьнна хилар.

Тахан 30.000 метр лакха урагIваха мегад сага. Iилмахой — инженераши лораши — укх гарггарча хана саг кхы а лакхагIа урагIа гIолга вIаштIехьадаккха гIерташ болх беш ба. Сигален тIерча тIоанашка кхаччалца саг урагIа вахара эша гIирс кийчбеш латт хIанз. Сигал хургдолчарна тарра долча хьалашка деш латт лабораторешка тохкамаш. Сага массайолча маьжено беш бола болх Iомабеш ба, массаза а саг вахача тайпара доацача хьалашка ваха а болх бе а кийчвеш ва саг.

Советски Iилмахоша хьегача къино вIаштIехьадоаккхаргда цхьаккха кхерам боацаш нах сигала ухилга а кхы зе доацаш Лаьттан тIа юха ухилга а.

Сурта тIа: тохкам бе ваха аьнна барокамера чу хайна Геннадий Васильевич Заводовский «Гаьнна урагIваха гIоттаргва» хIанз.

Медицински Iилмай кандидата
А. ЕРЕМИНЕИ Iилма болхлочун
В. СМИРНОВЕИ текст.

Дукха дийцачох цIаькха а..

Хьалха дувцаш дац Грознерча Калинина цIерахча поселке наькъаши, электрически сердалои, хийи, ишттa кхыдола цига бахача наха эша хIамаши ца хилара гIулакх.

Эггара хьалха хьоаде дезаш да поселке наькъаш во долга. Автобуса тIера Iобаьлча 1,5—2 километр гаьна чуаха безаш хул цига бахаш бола нах. ХIаьта хотта болча хана геттара хала да автобус сецача моттиге хьава а цигара чуваха а. Гонага кхаччалца хотта хул поселкерча улицашка догIа дийлхача. ГIашло меттел автомашин а йохалац улицашка гIолла.

Казенни цIеношка мара кхы дIахо долча цIеношка электрически сердало чуйиллаяц. Улицашка дагIача зIанара бIоагIаш тIа лампаш йоацилга-м дувца а дезац. Цудухьа хул сайрийна улицаш «бIарга белла пIелг гургбоацаш».

Цхьан - шин улицах мара кхы дIахо йолча моттигашка хий дац, хIаьта цигара колонкаш а дукхагIъяраш еха латт.

Дувца а ца дезаш во лел поселке ухаш йола автобусаш а. Цкъаза цаI е шиъ автобус мара ахац цига. Iуйрийна 7—8 сахьат доалача хана геттара дукха нах хьаIов поселкерча тика юххе автобус сецача моттиге. ХIаьта автобусаш кхоачам хиллал ахац цу хана. Сов дукха нах цу тIа хиларах тика юххера Iойолаелча денз Орджоникидзе цIерахча площаде кхаччалца юха ца соцаш йоагIа автобус.

Нагахьа санна Iуйрийна балха хьава дукха гейча, когаш а кхы тIаювха хIамаш а бIеха хилча, цу поселкера воагIа со, аьлча бехказа воал цига вахаш вола саг.

Нагахьа санна Калинина цIерахча поселке радио чуйиллара терко е саг валаре хала дацар цига радиофикаци е.

Уж а кхыдола кхоачамбоацараш а сихха дIадаха деза поселке баха нахи а юкъара организацеши оарцагIа а яьха.

М. АХРИЕВ.

Ишттa болх бе йиш я кхыча культурни учреждений а

Укх шера аьхки ерригроссийски юрташкарча клубашка хьожача хана Российски Федераце культура Министерствос «РСФСР юрташкарча дикагIа долча культура ЦIа» яха диплом елар Наурски района Калиновски станични культура ЦIенна.

Дика толамаш даьхад цу станицерча культурни учрежденеша станични Советo цар болх нийсача новкъа а боахаш дIабохийташ хилар бахьан долаш. Станични Советo новкъостал ду парте XXI-ча съездо оттадаь дехараш, юрта боахам дегIабоалабара, хьайбаш, комсаш лелаерий, ялаташ хьувкъийтарий дикагIа йола опыт бахача наха дIайовзийта.

Укх шера станични Советo ший заседанешка шозза бийцаб культура ЦIен болх, хIаьта дIахо а цун балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара дола наькъаш а хьийхад. Культура ЦIен ерригача кружокий репертуарага хьажа баха хиннаб депутаташ В. Р. Гашин, А. К. Горбунова, Г. В. Полякова. Репертуара юкъера кхоачамбоацараш дIадахара а, из кердаяккхара а дола наькъаш хьийхар депутаташа.

Наурски района меттел ерригача вай республике а дика йовзаш я кагий а боккхий а нах — колхозникаш, юртара интеллигенци, верригаш а 100 гаргга саг чувоагIаш йола станични культура ЦIен коллектив.

Кавказерча къамий, терски казакий иллеш, вай Даьхенах, Коммунистически партех дола иллеш доах 40 саг чувоагIача иллеш доахача кружоке дакъалоацараша. Дуккха а шераш да шу кружоке дакъалоацаш Ф. Дьяков, ЕфтеевгIар Филлипи Федори, В. Шумский, Т. Зеленская, ишттa кхыбараш бола. Тайп-тайпара иллеш доах цар. Геттара хоза оал Зеленская Тамарас «Нохчий вальс».

Ер шу долалуча хана культура ЦIен коллективо юкъерча школа хьехархоща цхьана «1965-ча шерага кхаччалца бола никъ» яхача темах лаьца ший тайпара журнал оттадир. Школерча хьехархоша нн. Ларионова, Светашова, Демченко, лоацца докладаш яьчул тIехьагIа хьахьекхар «СССР промышленность 7 шера дегIаярах», «Миллиард яккхара лоаттабу къовсам» яха кинофильмаш, цул тIехьагIа художественни самодеятельноста концерт оттадир Калиновски юкъерча школерча дешархоша. Цу журналага хьежар 300-нел тIех саг. Сакъердаме а дика а чакхъялар из сайре.

Сакъердаме чакхдаьлар Iилмаатеистически темах лаьца хинна журнал а. Цига а йийшар хьехархоша лоацца докладаш, цул тIехьагIа кинофильмаш а хьекхар.

Цкъа кагирхой сайре хилар станице. Колхоза агронома нов. Гореловас яь «Коммунистически Iаьдалах ваха, къахьега, деша» яха доклад йистеяьнначул тIехьагIа къамаьл дир станични Совета къаьнача депутата, коммуниста Г. В. Полякова. Цо кагирхошта дийцар В. И. Ленин дийна волча хана хиннача эггара хьалхарча коммунистически субботниках лаьца, хIаьта дуккхача хаттарашта жопаш а тийлар.

Станични Советo районни культура отделаца цхьана кинофестиваль вIашагIъеллар. Культура ЦIагIа хьахьекхар тайп-тайпара дола кинофильмаш. Цул совгIа цига республикански общества членаша 10 лекци а йийшар.

Бахача наха юкъе кхетама болх дика лелабар бахьан долаш станице бахараша лаьрхIар киназ дохаде а, хIаьта цунах йоалла материал школе дешара мастерскеш хьалъяра дIаяхийта а.

«МалагIа толамаш дахара къовсам лоаттабу Ленина цIерахча колхозо укх семилетке» яха а ишттa кхыдола а стендаш да культура ЦIагIа.

Хьайбаш леладераштеи кхашка балхаш дераштеи лаьрхIа ялаташ чуэца долалуча хана литературно-музыкальни монтаж оттайир художественни самодеятельноста коллективаша. Колхоза ерригача бригадашкеи фермашкеи хилар агитбригада. Цул совгIа дика болх бераш хеста а беш, во болх бераш, мекъа бараш царна Iоттар еш бувца а бувцаш чакхъяьлар агитбригада. ЧIоагIа раьза бар колхозникаш цун балха.

Ялаташ чуэцаш болча хана чIоагIа раьза болаш тIайийцар колхозникаша «Тха телевизор». Атта вIашагIъелла хIама яр из. Йоккхо йолча фанера листа тIа телевизора сурт дилладар. Экрана меттел листа юкъе биъ са бола Iург даьккхадар. Цу вокха оагIорахьа гIолла дIа-юха ухар хьалхе а кийчдаь «кадраш» тIадола каьхата рулон. Шоаш кхашка арабовлалехьа, хьалхе а кийчдора, агитбригада членаша уж «кадраш». ДикагIа болча болхлой цIераш цIеча йоазонца язйора, хIаьта вогIа барий цIераши царех дола сурташ-карикатураши Iаьржача йоазонца дора.

Цу лакхе мел дийцача гIулакхел совгIа, колхозни производствах лаьца къамаьлаш а ду агитбригада членаша станице бахача нахаца. Цкъа колхоза комсий плантаце ера, агитбригада. Агитатора Е. Соломатина комсаш лелаерашта йийшар Н. С. Хрущева ССКП ЦК июньски Пленуме даьча къамаьлах юрта боахам дIахо а тоабелга дувца моттиг. ТIаккха, юрта боахам бувца болабеннача колхозникий къамаьл тоссаделар шоай балхах.

— Комсаш во хIана хьийкъар вай колхозе дIадахача шера?— аьнна хаьттар тракториста Ф. Соломатина, хIаьта ше жоп а делар цо, — техникаца кIезига тоайора вай комсий плантацеш. Бакъдар аьлча-м дукха делхаш хиннача догIо а тийша болх бир вайна, хIаьта а воашта могар динзар вай комсаш дика хьувкъийтара.

Къамаьла юкъе ийкхар агитатор а: —ДIадахача шера дика хьийкъаяр говзача болхлочун Т. К. Рычика звенос доал деш хинна комсаш, — аьлар цо, — укх шера кхы а дикагIа хьийкъай: хIара гектара тIара 130 центнер комсаш чуийцай новкъост Рычика кулгалдеча звенос. Цул дукха тIехьайисаяц Г. Кудрявцева звено а.

Юрта боахаме хьалхе лелаерий опыт а ювц агитатораша шоай къамаьлашца. Цу гIулакха арахийцад массехк плакат-тIахьегам: «Колхоза дикагIа болча болхлошца нийсле!» «Новкъостий комбайнераш! Казберов Петрос санна къахьега!» «Дояркаш! Никитенко Любайгара хьокхам эца», ишттa кхыдараш а.

Станицерча культура ЦIен болхлоша вIашагIделлад колхоза дикагIа бола къахьегамхой сурташ тIадола стенд. Цу тIа да 40 сурт, хIаьта хIаране кIал цо даьхача толамех лаьца а да.

Ленина цIерахча совхоза правлене клуба лаьрхIа пианино, духовой оркестра инструменташ, баян, аккордеон, ишттa кхыдараш ийцад. Кердача тайпара тоадеш латт колхоза счетах клуба сцена а.

Дика дIаоттабаьб ший болх станицерча библиотека а.

Ишттa дика къа а хьегаш, шоай болх нийса а лоаттабеш хьабоагIа станицера депутаташ, культурно-просветительни учрежденей болхлой.

Царгара хьокхам эца беза республикерча юрташкарча организацеша.

Н. ИВАНОВ.

ДА ВОАЦА БОАХАМ

Йоккхий бокъонаш еннай предприятей кулгалхошта боахама расчет, финансови дисциплина лелаяра, паччахьалкхен а кооперативни а рузкъа лоардара.

Укх шера ийс бетта план кхоачашъяра геттара во оарцагIъяьккхай болхлой коллектив МагIалбикерча «Терек» яхача промыслово-кооперативни артела кулгалхоша. 9 бетта валови продукци арахецара план 88,3 процент мара кхоачашъяьяц, товарни продукци арахецара план 95 процент кхоачашъяьй, вешта аьлча арахецанза йисай 75,8 эзар сома продукци. Кхоачашъяьяц ассортимента план а. Къахьегама овсарле лакхъергйолаш болх дIабахьа мегадац артела председатела нов. Герасимовнеи технорука нов. Забиевнеи, хIаьта кхоачам хиллал болхлой а бар артеле. ХIара болхлочоа дIаденна алапий доагIачул 7 процент дукхагIа да.

Артела кулгалхоша боаггIача тайпара болх дIа ца бахьар бахьан долаш алапий санна лакх ца луш 33 процент тIехьайисай къахьегама овсарле. Из лакх ца яр бахьан долаш 119,7 эзар сома валови продукци дIа ца луш артела тIайисай.

Артела кулгалхоша во болх бар бахьан долаш укх шера дIабахача 9 бетта арахийцача продукцеи наха даьча гIулакхийи мах тIакхийттаб 14,4 процент.

Арахецача продукце мах тIакхетар, къахьегама овсарле лохъяр, харцахьа ахчаш доадар бахьан долаш 9 бетта 277,3 эзар сома зе хиннад артела.

Укх шера хьалхара 9 бутт чакхбаллалца къаьгга хацар шоаш мел бедали материали дIаяхийтай, цунах юхе мел йисай бухгалтерски учет бокъонца кегаяьча артела председатела Герасимовнеи керттерча бухгалтера Семененконеи.

Ишттa во бухгалтерски а кхыйола а учет оттаяь хилар бахьан долаш дайнад дуккхача маьха дола рузкъа.

Мишта лархIа дезаш да-хьогI 1-ча июле денз артела складашкеи цехашкеи еш латта инвентаризаци хIанз а йисте ца яьннилга? Бухгалтерски учет селла чIоагIа кегаялар бахьан долаш из къоастае шиъ бухгалтер оттаве вийзар паччахьалкхен ахча а телаш. ХIаьта а лерттIа вIаштIехьаяланзар учет.

Кхыча юрташка ядача артела цехашка цхьа лоадам боаца материалаш дIаяхьа езаш хилча а е кхыдолча гIулакхашта а лаьрххIа легковой такси оттаю артела председатела нов. Герасимова. Духхьала укх тIеххьарча кхаь бетта 12-зза Горагорске такси йигарах 3,5 эзар сом деннад цо.

Артела кулгалхоша контроль лелаьяц цехашта. Цудухьа лечкъадаьд цхьаболча болхлоша паччахьалкхен рузкъа. Ишттa закройщика нов. Гришина йохкаш хиннай тайп-тайпара йола материалаш, царех хьайца ахча ший киса а дехкаш. Август бетта Т. А. Шамурзаевага цо ехкай цхьа галий дизза йола отходаш. Царех хьайийца 200 сом ший киса а дитад. Шийна дитад цо Мошаева Шугега ехкача ши галий хIамаех хьайийца 400 сом а. Из гIулакх гучадаьккхад горФО болхлочо.

Заготовкашта лаьрхIа аванс эца аьнна июль бетта артела кассера хьайийцача 5000 сома хIанз а тIехьа отчет еннаяц Гришина. Отчет хIана еннаяц Iа, аьлча, аз документаш дIаденнад кассе, йоах Гришина, ше уж деннадоацаше а. Из гIулакх а бIарга ца гуш санна дитад артела кулгалхоша.

Госбанке гIолла доацаш шоай безам болча тайпара даI-юха хьежаду ахча артела кулгалхоша. ХIаьта а цу совдегараштa сатийнна бIарахьеж госбанка болхлой.

Наьха хьашташ Iалашдара укх шера 12 керда моттиг хьаелла еза, аьнна горисполкома яьча решенех дош ца хеташ санна, тесса йитай из нов. Герасимова.

Цхьаболча мастераша квитанцеш ца телаш а кхыча тайпара а законаш дохаду, яхаш бахача наха деш хиннача лоткъамашка вIалла хьажа а хьажацар артела кулгалхой нн. Герасимови Забиеви, цул совгIа цар харцахьадараш дича уж шоашта бакъахьа хеташ дола наькъаш а ледадора.

Ишттa, горфинотдела болхлоша артела болх техкача гучадьлар, квитанцеш а ца телаш заказаш хьайидеш хинналга, хIаьта 11 заказ 512 соми 90 кепиги мах болаш а дар. Артела кулгалхошка из гIулакх дIа а хайта, цунах де дезар де аьлча, цар цхьаккха хIама данзар.

Тхона чIоагIа тамаш хет респромсовета кулгалхоша селла эсала из гIулакх дитарах. Кхы гоа а ца беш «Терек» артела болх Iалаьмате сиха тоабе беза.

М. МАЛЬСАГОВ,
МагIалбикерча горфинотдела заведующи.

Кердача тайпара книжкаш дохк

Прилавкаш дIа а яьха, книжкаш йидераша шоаш уж хьахержаргдолаш кердача тайпара торговли йолаеннай Грознерча Революце цIерахча проспектерча № 1 йолча книжкаш дохкача тика тIа.

Керда тоаьй книжкаш дохкаш йола зал. Нийса дIа-юха оттаьй книжкай шкафаш. Хьалха санна прилавкаш латтац царна духьал хIанз. Уж геттара дIаьхай.

Цу тика тIа политически художественнии литература, дешара пособеши дешара книжкаши, музыкальни книжкаши, ноташи чудолаш къаьст-къаьста йиъ отдел хьайийлай.

Политически литература дохкача отдела юхе справкай заказийн истол латт. Цу тика чу баьхка эцархой керда книжкай картотека тIа хьеж. Книжкаш сихха хьакорадара чIоагIа новкъостал ду цу картотеко.

Эггара хьалха тика чу ваьлча бIарг кхет беррига пен дIа а лаьца корий санагIашта тIа гIолла хьалъуттадаьча политически темаех долча литературах. Деза денош хьатIакхоачача хана дукхагIа дола книжкаш царех лаьца хургда.

Хьалхарча деношка № 1 йолча книжни тика чу баь мах нийсса аханел совбаьннаб.

М. ЕРЕМЕНКО,
пенсионер.

Кино дезарий студи

Залера свет яйначул тIехьагIа экрана тIа хьахьокх зрительни зале багIача наха йовзаш йола Сталински района мехкдаьтта чакхдоаха заводаш. Дикторо къамаьлаш ду производстве дикагIа болча передовикех лаьца.

ЧIоагIа раьза хилар зрителаш, шоашта бовзаш бола нах а цар беш бола болх а фильмо хьахьокхара. Сеанс йистедаьнначул тIехьагIа Сталински районерча къахьегамхой вахарах лаьца фильм арадаьккхар малав-хьогI, аьнна хеталу зрителашта.

Ши шу да Ленина цIерахча культура Двореце хронико-документальни фильмаш арадоахаш йолча самодеятельни студе болх бу. Цига кулгалдеш ва Николай Тарасович Литвинов. Арахийцад массехк киножурнал, масала, нефтяникий бераш салоIаш йола лагерь, Нохч-ГIалгIайчени Азербайджанеи художественни самодеятельни коллективай «Бокъонца дола доттагIал» яха киноочерк.

ХIанз суде хьахьокх звуковой фильмаш. Уж арадаха атта дацар. Узкопленочни кинопроекционни аппарат кердача тайпара тоае йийзар, цул совгIа маховика лаьрххIа приспособлени а яь цу чу гIолла чакхйоах звуковой ферромагнитни пленка. Ишттa вIаштIехьадаьлар цар звуковой фильмаш арадаха.

Вай республикерча халкъашта юкъерча машарах лаьца фильм арадаккха кийчлуш я студи.

Сурта тIа: киностуде кулгалхо Н. Г. Литвинов кинофильмаш хьокха кийчдеш воал.

В. КУКСОВА,
тексти сурти.

Къонача писателашта новкъостала

Дукха ха йоаццаш РСФСР писателий Союза Нохч-ГIалгIай отделене вIашагIъелла къонача а язде болалуш болча а писателашта новкъостала беседа хилар. Цига вIашагIкхийтар Грозне предприятешкара, организацешкара, дешара заведенешкара баьхка эрсий, нохчий, гIалгIай кагирхой.

Гулбеннаращца къамаьл дир гIалгIай писатела Базоркин Идриса. Цо царна довзийтар произведене план мишта оттае еза, язде мишта кийчвала веза, ишттa цо дийцар ший творчески опытах а «Артиста никъ» яха киноповесть язъеш ше баьча балхах а.

Къонача писателаша дукха хаттараш дир Базоркинга, царна цо хоадам болаш жопаш а тийлар.

А. БОКОВ.

Радиопередачай программа

22-ча ноябре: 7-20 — «Грозненски рабочий» газета обзор; 7-35 — хоамаши передачай программеи; 7-45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8-80— «Сердало» газета обзор; 8-32 — Сатирически радиожурнала ялхагIа номер (гIалгIай меттала); 9-30 — РадиоладувгIархой заявкех концерт.

23-ча ноябре: 7-20 — «Производства химизаци — технически прогресса керттера цхьа дакъа да» — беседа (эрсий меттала); 8-20 — «Фуйоах доазол дехьарча печато Н. С. Хрущев Америка ВIашагIкхийттача Штаташка яьча визитах» — беседа (нохчий меттала); 8-35 — «Эггара хьалхара саг хьахиларах лаьца радиоладувгIархоша деча хаттараштa дола жопаш» — беседа (гIалгIай меттала); 8-50 — Хоамаши передачай программеи; 9-00—Закавказьерча халкъий музыка; 17-00 — «Юртара клуби цун активи» — передача (эрсий меттала); 17-20 — ГIишлошъераштa передача (гIалгIай меттала); 17-35 — Нохч-ГIалгIай АССР-а ашарийи халхарийи ансамбла концерт; 18-00 — Машиннаькъахошта передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — Кагирхошта передача (нохчий меттала); 19-20 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

24-ча ноябре: 7-20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20— Советски Союзереи доазол деьхьарен хоамаш (нохчий меттала); 8-50 — Хоамаши передача программеи; 9-00 — Художественни самодеятельноста концерт; 17-00 — «СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессех» — передача (эрсий меттала); 17-20 — РадиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (гIалгIай меттала); 17-30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17-40 — Халкъа ладувгIа ашараш; 18-00 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш: (эрсий меттала); 18-35 — Керда хоамаш (нохчий меттала); 18-45 — «Семилетка хьалхле лелаераш» — корреспонденци (нохчий меттала):

25-ча ноябре: 7-20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8-35— Советски Союзереи, доазал дехьареи хоамаш; 8-50 — «Хоамаши передачай программеи; 9-00 — «Концерт; 17-00 — передача «ССКП ЦК декабрьски Пленума накаъ» (эрсий меттала); 17-20 — Кагирхошта передача (гIалгIай меттала) 17-35 — Концерт; 18-00 — Мехкадаьтта болхлошта передача (эрсий меттала) 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала) 19-20 — керда хоамаш (нохчийи, гIалгIайи метташка).

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — «Василий Суриков» долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — «Василий Суриков» долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2—«берий сеансаш» «Пилли тIИрги». долалу: 9, 11.
«Марти» долалу: 1, 3, 5, 9.
ЗIамига зал № 3 — «Хи тIара цIераш» долалу: 9.15, 11.15. «Марти» долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре
Берий сеансаш «Тисса тIа» долалу: 9, 5.50. «Матросий илли» долалу: 10.55, 7.45.
«Нискавуори кхалнах», долалу: 12.55, 2.35, 4.45, 9.45.
«Покушение» долалу: 11.20.
23 ноябре денз «Покушение» долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 6, 7.45, 9.30.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахареи экономикаи отделий — 2-25-72:

СФ03653. Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи, 30/3: Заказ № 7106.